

АНОТАЦІЯ

Рамський А. І. Фінансова стратегія управління капіталом суб'єкта господарювання (на матеріалах ТОВ «Картонно-паперова компанія»). Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницький, 2026. – 71 с.

У магістерській роботі досліджено фінансову стратегію управління капіталом суб'єкта господарювання та її роль у забезпеченні стабільності фінансового стану підприємства. Особливу увагу приділено аналізу практичної діяльності ТОВ «Картонно-паперова компанія», зокрема оцінці структури капіталу, джерел його формування та ефективності використання активів і фінансових ресурсів.

Розглянуто теоретичні засади формування фінансової стратегії підприємства, класифікацію власного та позикового капіталу, принципи фінансової політики та концептуальні підходи до забезпечення фінансової стійкості. На основі аналізу фінансово-економічних показників ТОВ «Картонно-паперова компанія» оцінено ефективність використання капіталу, структуру джерел фінансування, рентабельність та платоспроможність підприємства, виявлено основні проблеми фінансового характеру.

За результатами дослідження обґрунтовано напрями удосконалення фінансової стратегії управління капіталом, зокрема шляхом збалансування структури капіталу, вдосконалення джерел фінансування та підвищення ефективності використання активів і фінансових показників. Практична реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню фінансової стійкості підприємства та ефективності його господарської діяльності.

Ключові слова: фінансова стратегія, капітал підприємства, структура капіталу, джерела фінансування, ефективність використання активів, рентабельність.

SUMMARY

Ramskyi A. I. Financial Strategy of Capital Management of an Economic Entity (Based on the Example of LLC «Cardboard and Paper Company»). Qualification scientific work in manuscript form. Master's thesis for obtaining the educational degree of Master in the specialty 072 Finance, Banking and Insurance. – Khmelnytskyi University of Management and Law named after Leonid Yuzkov, Khmelnytskyi, 2026. – 71 p.

The master's thesis investigates the financial strategy of capital management of an economic entity and its role in ensuring the stability of the enterprise's financial condition. Particular attention is paid to the analysis of the practical activities of LLC «Cardboard and Paper Company», in particular the assessment of capital structure, sources of its formation, and the efficiency of asset and financial resource utilization.

The theoretical foundations of forming the financial strategy of an enterprise are considered, including the classification of equity and borrowed capital, principles of financial policy, and conceptual approaches to ensuring financial stability. Based on the analysis of the financial and economic indicators of LLC «Cardboard and Paper Company», the efficiency of capital use, the structure of funding sources, profitability, and solvency of the enterprise were evaluated, and the main financial problems were identified.

Based on the results of the study, directions for improving the financial strategy of capital management are substantiated, in particular through balancing the capital structure, enhancing sources of financing, and increasing the efficiency of asset use and financial indicators. The practical implementation of the proposed measures will contribute to strengthening the financial stability of the enterprise and increasing the effectiveness of its economic activity.

Keywords: financial strategy, enterprise capital, capital structure, sources of financing, efficiency of asset use, profitability.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Сутність фінансової стратегії управління капіталом підприємства.....	8
1.2. Принципи управління капіталом та методи їх оцінки.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ТОВ «КАРТОННО-ПАПЕРОВА КОМПАНІЯ».....	24
2.1. Дослідження джерел формування капіталу підприємства.....	24
2.2. Оцінка фінансової стратегії управління капіталом (розрахунок ключових фінансових коефіцієнтів та показників).....	34
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ТОВ «КАРТОННО-ПАПЕРОВА КОМПАНІЯ».....	44
3.1. Підвищення ефективності використання капіталу та фінансових показників.....	44
3.2. Оптимізація структури капіталу та управління джерелами фінансування.....	48
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження фінансової стратегії управління капіталом суб'єкта господарювання є надзвичайно актуальним у сучасних умовах економічної нестабільності та глобалізації бізнес-середовища. З одного боку, коливання фінансових ринків, економічні кризи, зміни податкового та регуляторного середовища створюють потребу в розробці та адаптації ефективної фінансової стратегії, здатної забезпечити стабільність капіталу, ліквідність та фінансову стійкість підприємства. З іншого боку, зростаюча конкуренція та інтеграція підприємств у глобальні економічні процеси вимагають удосконалення механізмів управління капіталом для забезпечення конкурентоспроможності та адаптивності до змін зовнішнього середовища.

Проблемам розробки та реалізації фінансових стратегій управління капіталом присвячено численні дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: Ю. Алескерова [6-7], Д. Арзянцева [9], Л. Безкоровайна [10], І. Гуцул [17-19], Н. Захаркевич [9], О. Золотухін [25], П. Іжевський [9], А. Крушинська [9], В. Мартиненко [32-33], В. Пухальський [47], В. Романишин [48-49], А. Синусик [60], В. Синчак [50-53], А. Хмельюк [56-57], Л. Юрчишена [60], Ю. Ярмоленко [53] та інші. Вони аналізують теоретичні підходи до формування фінансової політики підприємств, класифікацію капіталу, принципи управління власними і позиковими ресурсами та методи оцінки ефективності використання активів.

Разом із тим, постійні зміни внутрішніх і зовнішніх факторів створюють складнощі у формуванні оптимальної фінансової стратегії. Макроекономічні коливання, зміни податкового та регуляторного середовища, коливання обсягів власного та позикового капіталу, а також ефективність використання активів ускладнюють прийняття стратегічних фінансових рішень. Це обумовлює необхідність проведення додаткових емпіричних і теоретичних досліджень для обґрунтованого формування фінансової стратегії управління капіталом, що

забезпечить підвищення рентабельності, ефективності використання ресурсів і фінансової стабільності суб'єкта господарювання.

Метою магістерської роботи є теоретичне обґрунтування та практична оцінка фінансової стратегії управління капіталом суб'єкта господарювання, визначення основних факторів, що впливають на її формування, та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності використання капіталу для забезпечення фінансової стійкості і конкурентоспроможності підприємства.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачено вирішення таких завдань:

- розглянути теоретичні засади фінансової стратегії управління капіталом суб'єкта господарювання, визначити структурні елементи капіталу та функціональні характеристики власного і позикового капіталу;
- проаналізувати принципи формування фінансової стратегії та методи оцінки ефективності управління капіталом;
- провести аналіз фінансового стану ТОВ «Картонно-паперова компанія», оцінити структуру капіталу та джерела його формування;
- оцінити ефективність використання активів та фінансових ресурсів підприємства на основі ключових показників і коефіцієнтів;
- виявити проблемні аспекти управління капіталом та фінансової стратегії, що впливають на фінансову стійкість і ефективність ресурсів;
- обґрунтувати напрями удосконалення фінансової стратегії управління капіталом і розробити практичні рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості та результативності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є капітал суб'єкта господарювання та процеси його формування, використання та управління в контексті реалізації фінансової стратегії підприємства.

Предметом дослідження є методи, інструменти та механізми формування і реалізації фінансової стратегії управління капіталом суб'єкта господарювання, що забезпечують ефективне використання фінансових

ресурсів, збалансовану структуру капіталу та підвищення фінансової стійкості підприємства.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс наукових методів, що забезпечує всебічний аналіз фінансової стратегії управління капіталом суб'єкта господарювання. Теоретичні методи дозволили здійснити аналіз і узагальнення наукових джерел, систематизацію положень щодо фінансової стратегії та управління капіталом, а також застосування логічного та порівняльного аналізу для визначення ключових елементів капіталу і фінансових ресурсів. Аналітичні методи забезпечили оцінку структури капіталу підприємства, джерел його формування, рентабельності, ліквідності та ефективності використання активів. Зокрема, проведено аналіз фінансових показників ТОВ «Картонно-паперова компанія» для виявлення сильних і слабких сторін у формуванні фінансової стратегії. Статистичні та математичні методи включали горизонтальний і вертикальний аналіз фінансових показників, коефіцієнтний аналіз, розрахунок показників рентабельності, ліквідності та фінансової стійкості, а також застосування формул для оцінки структури капіталу і ефективності використання ресурсів.

Комплексне застосування зазначених методів дозволило узагальнити отримані результати та сформувані науково обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення фінансової стратегії управління капіталом, з урахуванням впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на діяльність підприємства.

Практична значущість магістерської роботи полягає у використанні отриманих результатів для підвищення ефективності управління капіталом суб'єкта господарювання. Запропоновані підходи до оцінки структури капіталу, джерел його формування та ефективності використання активів можуть бути використані керівництвом підприємства для прийняття обґрунтованих фінансових рішень та планування розвитку підприємства.

Рекомендації щодо вдосконалення фінансової стратегії управління капіталом спрямовані на підвищення фінансової стійкості підприємства, оптимізацію використання ресурсів та збалансування структури капіталу.

Вони можуть бути використані у внутрішньому фінансовому плануванні, розробці інвестиційної політики та управлінні оборотними та інвестиційними активами.

Практичне застосування результатів дослідження сприятиме підвищенню рентабельності та конкурентоспроможності підприємства, а також дозволить своєчасно реагувати на зміни зовнішнього економічного середовища та внутрішніх ресурсів підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати магістерської роботи були представлені на наукових заходах та обговорені експертами, що підтверджує їх практичну значущість для фінансової діяльності підприємств. Зокрема, пропозиції щодо підвищення ефективності управління капіталом суб'єкта господарювання були висвітлені на таких конференціях:

1. Вектори удосконалення податкової політики з метою забезпечення фінансової спроможності підприємства. Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи: матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 12 грудня 2024 р.). Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2024. 290 с. С. 28-32.

2. Основні методи оцінювання фінансової спроможності підприємства. Збірник тез VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції "Нові інформаційні технології управління бізнесом". Київ: Спілка автоматизаторів бізнесу, 2025. 354 с. С. 67-69.

Структура роботи. Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансової стратегії управління капіталом підприємства

Капітал є фундаментальною економічною категорією, що відображає сукупність ресурсів, інвестованих у господарську діяльність підприємства з метою отримання прибутку та забезпечення його фінансової стійкості. У сучасній економічній науці поняття капіталу розглядається багатовимірно, охоплюючи як матеріальні, так і фінансові форми. У широкому розумінні капітал визначається як накопичена вартість, яка приносить дохід власнику при використанні у виробничо-господарській діяльності. У вузькому сенсі капітал підприємства трактують як сукупність грошових, матеріальних, нематеріальних та трудових ресурсів, що забезпечують безперервний процес виробництва, обігу та інвестування.

Економічна сутність капіталу полягає в його подвійній ролі: він виступає основним фактором виробництва та водночас фінансовою основою діяльності підприємства. Капітал формує активи, фінансує господарські операції, сприяє розвитку інновацій та забезпечує виконання стратегічних цілей. Ефективність його формування і використання визначає не лише поточну платоспроможність підприємства, а й його довгострокову фінансову стабільність. У системі фінансового управління капітал розглядається як об'єкт управління, що потребує оптимального поєднання власних і залучених джерел фінансування [29, с. 151].

Капітал суб'єкта господарювання є одним із ключових ресурсів, що визначають фінансову спроможність та стабільність підприємства. Його ефективне формування і використання є передумовою реалізації фінансової стратегії та забезпечення довгострокової конкурентоспроможності. Капітал

підприємства складається з власного та позикового, кожен із яких має свої функціональні характеристики та роль у фінансовій політиці [11, с. 16].

Власний капітал включає статутний фонд, резерви та нерозподілений прибуток, що формують основу фінансової незалежності підприємства та забезпечують можливість самостійного прийняття інвестиційних і фінансових рішень. Власні кошти мають багато переваг, включаючи просте залучення, високу здатність генерувати прибуток, забезпечувати фінансову стабільність, передбачати повне або обмежене право голосу власників, відсутність зобов'язання компенсувати капіталовкладення акціонерам і тривалий термін використання (рис. 1.1).

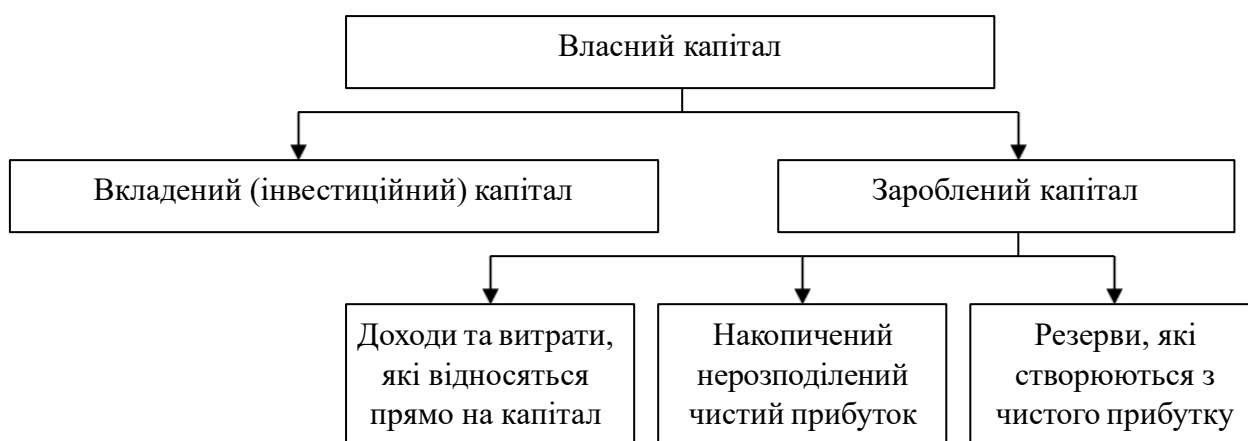

Рисунок 1.1. – Основні елементи власного капіталу згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку

*Примітка. Побудовано на основі джерела [29]

Позиковий капітал охоплює кредити, позики та інші залучені фінансові ресурси, що використовуються підприємством для фінансування діяльності та розширення виробничих можливостей. Його застосування сприяє зростанню обсягів господарської діяльності та може позитивно впливати на рівень рентабельності за умови дотримання оптимального співвідношення з власним капіталом. У практиці функціонування підприємств звернення до позикових джерел часто зумовлене обмеженістю власних фінансових ресурсів, що

потребує залучення додаткових коштів для забезпечення безперервності та розвитку діяльності. Водночас використання позикового капіталу пов'язане з підвищенням фінансових ризиків, оскільки зобов'язання щодо його повернення та обслуговування можуть негативно впливати на фінансову стійкість підприємства.

У ширшому економічному розумінні позиковий капітал є сукупністю коштів, що надаються підприємству організаціями, фізичними особами або державою у грошовій чи натуральній формі на умовах повернення, платності та строковості з метою отримання економічної вигоди в процесі їх продуктивного використання [29, с. 150].

Функціональні характеристики капіталу визначаються його здатністю забезпечувати ліквідність, фінансову стійкість, рентабельність і ефективність використання ресурсів. Збалансованість структури капіталу та правильне поєднання власних і позикових джерел фінансування є критично важливими для реалізації фінансової стратегії управління капіталом суб'єкта господарювання.

Фінансова стратегія є визначальним інструментом управління капіталом підприємства, що забезпечує його стабільність, ефективне використання ресурсів та довгострокову конкурентоспроможність. Вона визначає принципи розподілу фінансових ресурсів, пріоритети інвестування та управління грошовими потоками, що сприяє зменшенню фінансових ризиків, оптимізації витрат та підвищенню прибутковості [8, с. 39].

Впровадження дієвої фінансової стратегії дозволяє підприємству адаптуватися до змін економічного середовища, залучати інвестиції та підтримувати фінансову стійкість. Водночас стратегія формує основу для прийняття управлінських рішень щодо структури капіталу та використання власних і позикових ресурсів, що є критично важливим для забезпечення ефективного функціонування суб'єкта господарювання в сучасних умовах [13, с. 107].

У економічній літературі не існує єдиного підходу до трактування поняття «фінансова стратегія», що обумовлює певні складнощі для керівництва підприємств у процесі її розробки та реалізації. Різні автори акцентують увагу на різних аспектах фінансової стратегії: хтось зосереджується на структурі капіталу та управлінні ресурсами, інші – на формуванні довгострокових фінансових цілей і підвищенні ефективності використання активів. Для систематизації основних наукових підходів до визначення поняття «фінансова стратегія» наведено дані різних авторів у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Основні підходи до визначення поняття «фінансова стратегія»

Автор, джерело	Визначення
Гужва І., Калінкін А. [16]	Комплекс довгострокових фінансових рішень підприємства, спрямований на забезпечення ефективного управління капіталом, стабільності фінансового стану та адаптації до змін економічного середовища.
Лазорчин В. [28]	Сукупність методів і механізмів формування фінансових цілей, структури капіталу та ресурсів підприємства, що забезпечують оптимізацію фінансових потоків та підвищення рентабельності діяльності.
Ларіонова К., Капінос Г. [29]	Інструмент управління капіталом, який дозволяє визначати пріоритети фінансових рішень, балансувати власні та позикові ресурси та забезпечувати стійкий розвиток суб'єкта господарювання.
Мазур Н. [31]	Стратегія, що встановлює пріоритети формування фінансових ресурсів, оптимізацію структури капіталу та ефективне використання активів у відповідності до загальної концепції розвитку підприємства.
Мартиненко В. [32]	Визначення довгострокових фінансових цілей і завдань підприємства, формування та планування капіталу для підвищення вартості підприємства та забезпечення фінансової рівноваги.
Орел А. [35]	Система фінансових рішень і заходів, спрямованих на організацію та оптимізацію внутрішньовиробничих фінансових процесів з метою підвищення ефективності та антикризового функціонування підприємства.

*Примітка. Систематизовано автором.

Аналіз наукових підходів до фінансової стратегії дозволяє сформулювати комплексний управлінський підхід, спрямований на забезпечення

довгострокової фінансової стійкості підприємства. Фінансова стратегія визначається як системний план дій, орієнтований на досягнення фінансових цілей суб'єкта господарювання, який включає розподіл ресурсів, управління інвестиціями, фінансовими ризиками та іншими ключовими аспектами діяльності.

Основні характеристики фінансової стратегії підприємства відображають її сутність та спрямованість і передбачають:

- врахування фінансових можливостей підприємства за зміни впливу зовнішніх та внутрішніх факторів;
- забезпечення відповідності фінансово-економічних перспектив кон'юнктури товарних та фінансових ринків;
- ефективне використання капіталу та формування його оптимальної структури;
- визначення довгострокових цілей фінансової діяльності та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення;
- визначення доцільних напрямів фінансової діяльності;
- максимізацію прибутку та ринкової вартості підприємства, прогнозування його майбутнього стану;
- орієнтацію на економію витрат та мобілізацію капіталу для реалізації інших функціональних стратегій;
- встановлення необхідних умов для оптимальних взаємовідносин з контрагентами з урахуванням їхніх інтересів [35, с. 361].

Враховуючи висновки провідних вітчизняних дослідників, фінансову стратегію слід розглядати як невід'ємну складову загальної стратегії підприємства, що взаємодіє з маркетинговою, конкурентною, інноваційною, виробничою та іншими стратегіями, виступаючи ключовим елементом для забезпечення їх формування та реалізації.

При розробці загальної стратегії підприємства необхідно виділяти фінансовий аспект, який характеризується:

- диверсифікацією діяльності підприємства та охопленням фінансових і суміжних ринків;
- необхідністю аналізу джерел фінансування стратегічних проєктів;
- наявністю єдиної узгодженої мети серед структурних підрозділів – досягнення максимального фінансового результату;
- активним розвитком внутрішніх і міжнародних фінансових ринків, що сприяє залученню фінансових ресурсів та ефективному розміщенню капіталу [36, с. 254].

Основною цільовою орієнтацією розробки фінансової стратегії підприємства є зміцнення його фінансового стану, підвищення платоспроможності та забезпечення довгострокової стійкості [5, с. 28]. Фінансова стратегія виступає ключовим інструментом для реалізації загальної стратегії підприємства, забезпечуючи узгодженість фінансових рішень із виробничими, маркетинговими, інноваційними та іншими функціональними стратегіями (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Взаємозв'язок загальних та фінансових стратегічних цілей підприємства

Загальні стратегічні цілі	Фінансові стратегічні цілі
Збільшення ринкової частки	Зростання доходу
Зростання якості товарів	Зростання дивідендів
Зниження витрат у порівнянні з конкурентами	Збільшення доходів на інвестиційний капітал
Розширення асортименту продукції та підвищення її привабливості	Підвищення кредитного та облігаційного рейтингів
Зміцнення репутації	Зростання потоків готівки
Підвищення рівня обслуговування	Підвищення курсової вартості акцій
Розширення зони застосування інновацій	Оптимізація структури та джерел доходів

*Примітка. Складено автором на основі джерела [8]

Визначення завдань фінансової стратегії дозволяє чітко окреслити конкретні цілі та пріоритетні напрямки діяльності, необхідні для забезпечення фінансової стійкості та ефективності роботи підприємства.

До основних завдань фінансової стратегії належать:

- формування перспектив розвитку фінансових відносин підприємства з діловими партнерами;
- обґрунтування ключових джерел фінансування діяльності;
- вибір оптимальних методів інвестування та розміщення капіталу;
- мінімізація фінансових ризиків і підвищення фінансової стійкості;
- забезпечення стабільності та прибутковості діяльності;
- визначення напрямів реалізації ефективної фінансової політики та раціонального використання ресурсів;
- розробка перспективних взаємовідносин із підприємствами, банками, бюджетними органами та іншими контрагентами;
- фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності;
- оцінка економічних і фінансових можливостей потенційних конкурентів;
- розробка антикризових стратегій та методів управління в умовах фінансової нестабільності [8].

Визначення функцій фінансової стратегії є ключовою передумовою для ефективного управління капіталом та фінансовими ресурсами підприємства. Чітке встановлення її ролі у досягненні стратегічних цілей та визначення завдань спрямоване на забезпечення стабільності, фінансової стійкості та довгострокового розвитку.

Фінансова стратегія підприємства виконує комплекс функцій, що забезпечують ефективне управління капіталом та фінансовими ресурсами. Для наочного відображення основних функцій фінансової стратегії наведено схему на рис. 1.2, яка демонструє їх взаємозв'язок та спрямованість на забезпечення фінансової стійкості та розвитку підприємства.

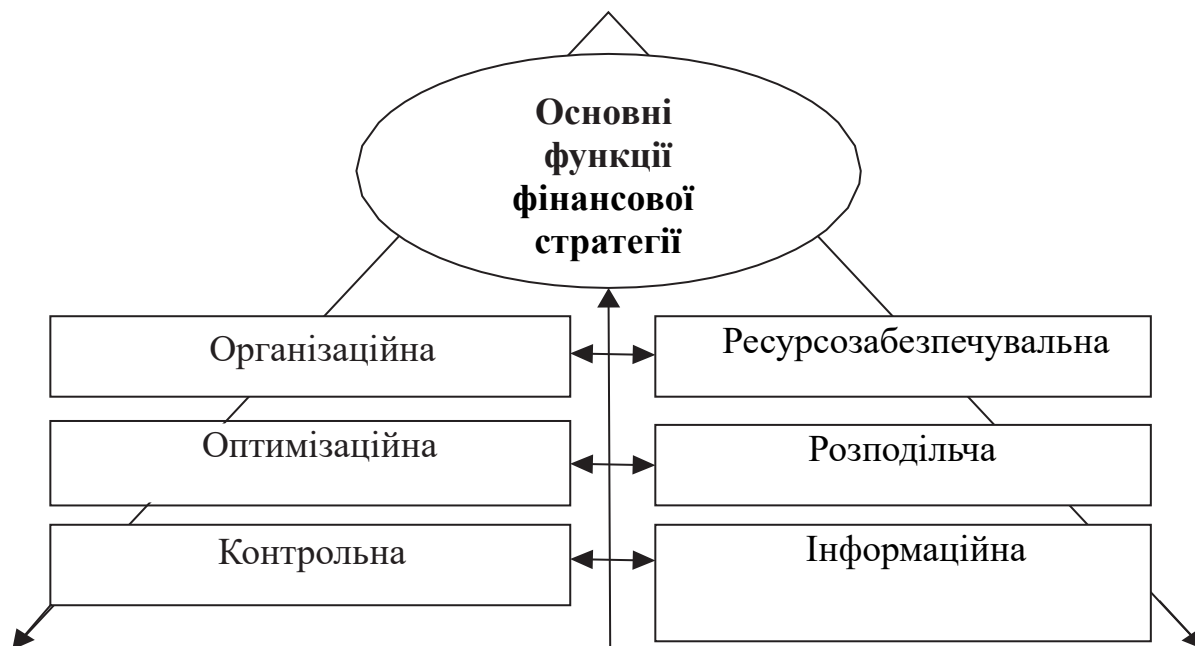

Рисунок 1.2. – Основні функції фінансової стратегії підприємства

*Примітка. Побудовано на основі джерела [8]

Як видно з рисунка 1.2, фінансова стратегія охоплює організаційну, ресурсо-забезпечувальну, адаптивну, оптимізаційну, розподільчу, контрольну та інформаційну функції, кожна з яких виконує важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості та ефективного використання капіталу. Організаційна функція координує стратегічне та оперативне управління фінансами, ресурсо-забезпечувальна сприяє раціональному використанню наявних ресурсів, а адаптивна забезпечує швидку реакцію на зміни зовнішнього середовища. Оптимізаційна функція налагоджує внутрішні фінансові взаємозв'язки, розподільча – планує обсяги і строки інвестицій та видатків, контрольна – ідентифікує негативні фактори та розробляє шляхи їх нейтралізації, а інформаційна функція забезпечує збір, аналіз та структурування даних для прийняття стратегічних фінансових рішень [6, с. 268].

Формування ефективної фінансової стратегії підприємства передбачає послідовне виконання низки етапів, що забезпечують цілісність управлінських рішень та досягнення фінансових цілей. Кожен етап охоплює визначення місії та стратегічних пріоритетів, аналіз внутрішніх ресурсів і зовнішніх факторів,

встановлення фінансових цілей і завдань, розробку конкретних заходів щодо управління капіталом, оцінку ризиків та планування фінансових потоків. Послідовна реалізація цих кроків дозволяє підприємству забезпечити баланс між прибутковістю і ризиком, оптимізувати структуру фінансування, підтримувати ліквідність і фінансову стійкість. Схематично етапи формування та впровадження фінансової стратегії відображені на рис. 1.3.

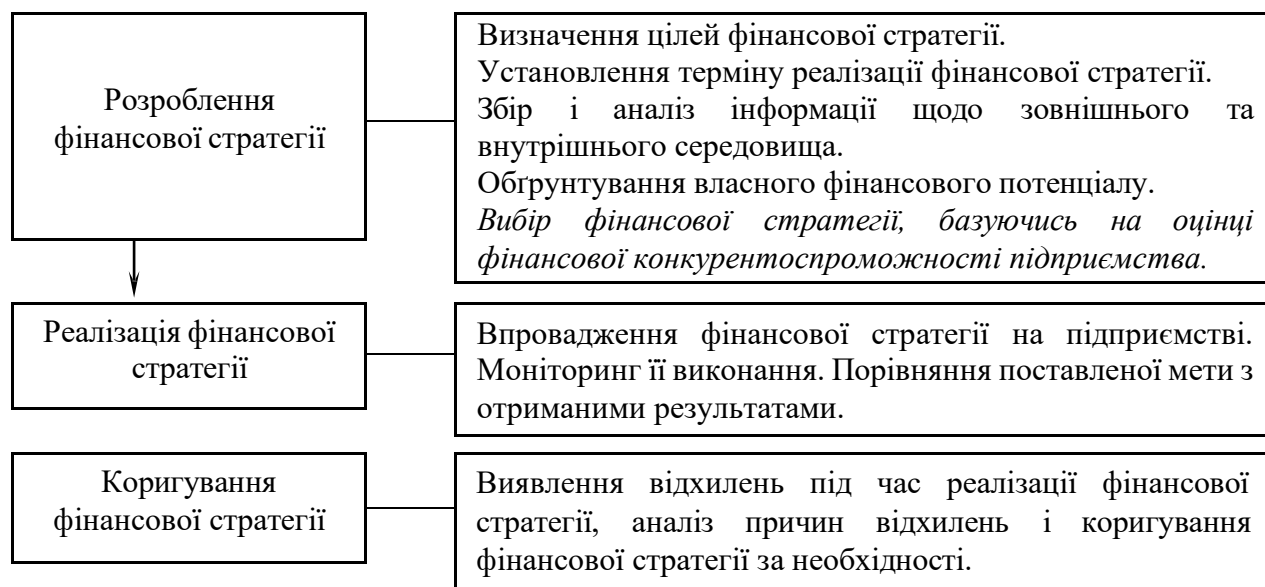

Рисунок 1.3. – Етапи розробки та впровадження фінансової стратегії підприємства

*Примітка. Побудовано автором

Фінансова стратегія підприємства виступає ключовим інструментом забезпечення стабільного фінансового стану та сталого розвитку, враховуючи вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища [28, с. 189]. Як складова загальної стратегії економічного розвитку підприємства, вона повинна узгоджуватися з його загальними цілями та стратегічними напрямкам.

Ефективна розробка фінансової стратегії потребує врахування факторів трьох груп: мікроекономічних, макроекономічних та специфічних фінансових чинників, що безпосередньо впливають на фінансову діяльність підприємства. Важливою передумовою ефективного стратегічного планування є здатність

фінансових менеджерів мислити стратегічно та оцінювати довгострокові фінансові наслідки управлінських рішень [27, с. 116].

Таким чином, фінансова стратегія підприємства визначає напрям управління фінансовими потоками, розподіл ресурсів, інвестиційну діяльність та оптимізацію витрат, регламентує методи залучення і ефективного використання капіталу, визначає стратегії фінансування та забезпечує підвищення конкурентоспроможності. Ефективно розроблена стратегія дозволяє мінімізувати фінансові ризики, швидко адаптувати діяльність до змін зовнішнього економічного середовища та підтримувати стабільність навіть у складних умовах.

Капітал підприємства, у свою чергу, виступає багаторівневою економічною категорією, що об'єднує фінансові, матеріальні, нематеріальні та інтелектуальні ресурси, необхідні для забезпечення безперервного функціонування та розвитку підприємства. Раціональна структура капіталу та грамотне управління ним визначають фінансову стійкість, інвестиційну привабливість і перспективи стратегічного розвитку суб'єкта господарювання

1.2. Принципи управління капіталом та методи їх оцінки

Ефективне управління капіталом підприємства є визначальним чинником забезпечення його фінансової стійкості, раціонального використання ресурсів і реалізації стратегічних цілей розвитку. Якість управлінських рішень у цій сфері безпосередньо впливає на прибутковість, конкурентоспроможність та здатність підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Важливим елементом фінансової політики є також оцінювання результативності управління капіталом, що дає змогу своєчасно виявляти проблемні аспекти фінансової структури, коригувати стратегію та підвищувати ефективність господарської діяльності.

Управління капіталом охоплює процеси формування, розподілу та використання власних і залучених фінансових ресурсів з метою забезпечення

безперервності операційної діяльності та досягнення довгострокових цілей підприємства. Раціональне поєднання різних джерел фінансування дає змогу підтримувати оптимальну структуру капіталу, мінімізувати фінансові ризики та забезпечувати стабільний розвиток підприємства в умовах ринкової конкуренції [6, с. 268].

Основою ефективного управління капіталом є дотримання системи принципів, що забезпечують обґрунтованість управлінських рішень і збалансованість фінансової структури підприємства. Базовим серед них є принцип цілеспрямованості, який передбачає узгодженість фінансових рішень із місією підприємства, його стратегічними пріоритетами та етапами розвитку. Рішення щодо обсягів, структури та джерел формування капіталу мають прийматися з урахуванням особливостей бізнес-моделі, ринкової позиції, інвестиційної політики та рівня прийнятного ризику.

В умовах конкурентного середовища цілеспрямованість управління капіталом означає не механічний розподіл фінансових ресурсів між напрямками діяльності, а їх концентрацію на досягненні конкретних стратегічних результатів, зокрема підвищенні прибутковості, зростанні ринкової вартості підприємства, освоєнні нових ринків або впровадженні інновацій. Для інноваційних і високотехнологічних підприємств доцільним є пріоритетне використання власного капіталу, що забезпечує фінансову незалежність, гнучкість управлінських рішень і стабільність у довгостроковій перспективі. Водночас для торговельних або виробничих компаній із високою оборотністю капіталу економічно виправданим є активніше застосування кредитного левериджу, який дозволяє розширювати масштаби діяльності без істотного збільшення обсягу власних фінансових вкладень [6, с. 269].

Для ефективного управління капіталом виділяють дві основні підсистеми: управління формуванням капіталу та управління його використанням (рис. 1.4).

Рисунок 1.4. – Загальна структура управління капіталом підприємства

*Примітка. Побудовано на основі джерела [1]

Водночас практичне наповнення окреслених положень забезпечується застосуванням комплексу економіко-аналітичних, фінансово-розрахункових і

прогнозно-модельюючих підходів, що дозволяють визначати вартість залучених ресурсів, обґрунтовувати доцільні пропорції між джерелами фінансування, оцінювати рівень дохідності, фінансової стійкості та здатності до самофінансування. Використання інструментів факторного аналізу, дисконтованих грошових потоків, розрахунку середньозваженої вартості ресурсів, фінансових коефіцієнтів, сценарного прогнозування та економіко-математичного моделювання створює підґрунтя для прийняття зважених управлінських рішень з урахуванням динаміки ринкової кон'юнктури та внутрішніх можливостей підприємства [2, с. 106].

У межах такого інструментарію розв'язуються ключові завдання фінансової стратегії: формування збалансованої структури джерел фінансування, мінімізація витрат на обслуговування зобов'язань, забезпечення достатнього рівня ліквідних активів, підвищення рентабельності вкладених коштів, зміцнення інвестиційної привабливості та підтримання довгострокової фінансової рівноваги. Комплексне поєднання методів оцінювання й управлінських дій сприяє узгодженню поточних рішень із перспективними цілями розвитку, забезпечуючи системність і послідовність реалізації фінансової політики підприємства.

Дані рис. 1.4. відображають взаємозв'язок стратегічних орієнтирів, управлінських рішень і фінансових результатів. Її практична реалізація потребує конкретизації через систему принципів, що визначають зміст і напрям фінансової політики, а також інструментарій оцінювання її результативності. Саме в межах цієї структури розкривається зміст ключових принципів управління капіталом та механізмів їх запровадження.

Реалізація принципу цілеспрямованості передбачає запровадження системи фінансових показників ефективності (КПІ), які дають змогу оцінювати використання капіталу відповідно до стратегічних орієнтирів підприємства, що забезпечує узгодженість управлінських рішень із довгостроковими цілями розвитку та сприяє концентрації ресурсів на пріоритетних напрямках.

Суттєве значення має принцип оптимальності, що полягає у формуванні раціонального співвідношення між власними та позиковими джерелами фінансування. Його дотримання дає змогу мінімізувати середньозважену вартість капіталу (WACC) та водночас підтримувати фінансову стійкість. Надмірна частка позикових коштів підвищує боргове навантаження і ризик втрати платоспроможності, тоді як переважання власного капіталу може знижувати рентабельність через недовикористання фінансового левериджу. Оцінювання оптимальності здійснюється за допомогою коефіцієнтів автономії, маневреності, покриття зобов'язань і моделей, що враховують вартість ресурсів та рівень ризику. Структура капіталу змінюється залежно від етапу життєвого циклу підприємства: у період зростання активніше застосовується боргове фінансування, тоді як на стадії зрілості посилюється роль власних коштів [1].

Принцип ліквідності та платоспроможності спрямований на забезпечення своєчасного виконання фінансових зобов'язань. Його реалізація потребує підтримання достатнього обсягу ліквідних активів, збалансування строків залучення ресурсів та контролю за станом дебіторської і кредиторської заборгованості.

Принцип ефективності орієнтує управління на досягнення максимального результату за раціонального використання фінансових ресурсів. Він передбачає аналіз показників рентабельності, оборотності та фінансової віддачі, а також застосування сучасних інструментів управлінської звітності й цифрових технологій для підвищення точності та оперативності прийняття рішень.

Фінансова гнучкість відображає здатність підприємства адаптувати структуру капіталу до змін зовнішнього середовища. Вона досягається через диверсифікацію джерел фінансування, використання альтернативних інструментів (лізинг, факторинг, облігації, деривативи), формування резервів ліквідності та застосування аналітичних систем моніторингу й прогнозування.

Принцип ризик-орієнтованості передбачає врахування кредитних, інвестиційних, процентних, валютних та інших фінансових ризиків під час прийняття рішень щодо структури капіталу. Для їх оцінювання використовуються методи фінансового моделювання, сценарний аналіз, стрес-тестування, показники VaR та внутрішні системи контролю та сприяє зниженню ймовірності кризових ситуацій і підвищує стабільність грошових потоків.

Таблиця 1.3.

Основні принципи ефективного управління капіталом підприємства

Принцип	Зміст та характеристика	Очікуваний ефект
Цілеспрямованість	Фінансові рішення повинні відповідати стратегічним цілям і планам розвитку підприємства	Забезпечення узгодженості фінансових рішень із загальною стратегією
Оптимальність	Визначення найкращого співвідношення між власними та позиковими джерелами капіталу	Підвищення ефективності використання коштів, зниження середньозваженої вартості капіталу
Ліквідність та платоспроможність	Підтримання можливості своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання	Фінансова стабільність, запобігання дефолтам та затримкам платежів
Ефективність	Максимізація результату при мінімальних витратах фінансових ресурсів	Зростання рентабельності та підвищення вартості підприємства
Фінансова гнучкість	Можливість адаптувати структуру капіталу до змін зовнішнього і внутрішнього середовища	Зменшення ризику втрати платоспроможності, оперативність фінансових рішень
Орієнтація на ризики	Урахування потенційних фінансових, ринкових та операційних ризиків	Мінімізація збитків, стабільність грошових потоків
Контроль та прозорість	Забезпечення достовірної інформації про капітал і джерела фінансування	Підвищення довіри кредиторів та інвесторів, прозорість фінансової діяльності
Інноваційність	Використання цифрових технологій, ВІ-аналітики та автоматизації процесів	Прискорення та підвищення точності управлінських рішень

*Примітка. Побудовано на основі джерела [2]

Ефективність управління капіталом визначається не лише дотриманням зазначених принципів, а й застосуванням комплексної системи оцінювання фінансових результатів. Для цього використовують показники рентабельності (ROE, ROA, ROIC), аналіз вартості капіталу (WACC), коефіцієнти оборотності та індикатори фінансової стійкості. Доповнення традиційних коефіцієнтів вартісними методами, зокрема EVA, MVA та моделлю DuPont, дає змогу оцінити створення доданої вартості та визначити вплив управлінських рішень на ринкову цінність підприємства. Поєднання цих інструментів забезпечує всебічну характеристику фінансового стану та окреслює напрями підвищення результативності управління.

Таким чином, теоретичне осмислення фінансової стратегії управління капіталом дозволяє розглядати її як системну основу довгострокового розвитку підприємства, що поєднує стратегічні орієнтири з інструментами формування й використання фінансових ресурсів. Узгодженість принципів управління капіталом із методами їх оцінки формує цілісну методологічну платформу прийняття фінансових рішень, спрямованих на забезпечення стійкості, ліквідності та зростання вартості бізнесу. Комплексне поєднання структурного аналізу капіталу, оцінювання його вартості, ризиків і результативності використання створює підґрунтя для розроблення обґрунтованої фінансової політики підприємства з урахуванням динаміки зовнішнього середовища та внутрішніх можливостей розвитку. Отримані теоретичні положення слугують базою для подальшого дослідження практичних аспектів формування та реалізації фінансової стратегії управління капіталом.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ТОВ «КАРТОННО-ПАПЕРОВА КОМПАНІЯ»

2.1. Дослідження джерел формування капіталу підприємства

Формування капіталу підприємства є ключовим аспектом фінансового менеджменту, оскільки від його структури та обсягів залежить можливість фінансування виробничої діяльності, реалізації інвестиційних проєктів, забезпечення ліквідності та фінансової стабільності. Дослідження джерел формування капіталу передбачає визначення співвідношення власних і позикових коштів, оцінку їх зміни в динаміці, а також виявлення факторів, що впливають на структуру фінансових ресурсів. Крім того, важливо оцінити ефективність використання залучених ресурсів, визначити резерви для підвищення рентабельності та забезпечення фінансової автономії підприємства.

Капітал підприємства формується з різних джерел, включаючи власні кошти (статутний капітал, нерозподілений прибуток), довгострокові та короткострокові позики, а також інші залучені ресурси, які сприяють розвитку активів та розширенню виробничих потужностей. Структура капіталу безпосередньо впливає на платоспроможність, фінансову гнучкість і здатність підприємства реагувати на зміни ринкових умов. Дослідження джерел капіталу дозволяє оцінити, якою мірою підприємство залежить від зовнішніх фінансових ресурсів і як оптимально поєднує власні та залучені кошти для досягнення стратегічних цілей [30].

Для ТОВ «Картонно-паперова компанія» особливе значення має оцінка впливу структури капіталу на формування основних і оборотних активів, продуктивність виробництва, рівень ліквідності та фінансову стійкість. Виявлення тенденцій зростання активів, обсягів інвестицій у виробниче обладнання та сировинні запаси, а також зміни дебіторської заборгованості дозволяє зрозуміти, які джерела фінансування забезпечують розвиток

підприємства і яким чином вони взаємодіють між собою для підтримки ефективності господарської діяльності.

Оцінка джерел капіталу передбачає не лише кількісне визначення частки власних і позикових коштів, а й якісне дослідження їх використання у виробничих та фінансових процесах, що дозволяє виявити резерви для підвищення прибутковості та зменшення фінансових ризиків. Це дозволяє отримати повне уявлення про фінансову структуру підприємства, її відповідність стратегічним пріоритетам та здатність забезпечувати стабільний розвиток у мінливих ринкових умовах [31].

За останні п'ять років структура активів підприємства демонструє стабільне зростання як основних, так і оборотних активів, що свідчить про розширення обсягів інвестованого капіталу та потребує відповідного фінансового забезпечення з боку внутрішніх і зовнішніх джерел (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Основні та оборотні активи ТОВ «Картонно-паперова компанія»
за 2020–2024 рр.**

№	Показник	Одиниця виміру	2020	2021	2022	2023	2024
1	Основні засоби	млн грн	150	165	185	200	210
2	Незавершене будівництво	млн грн	10	12	15	18	20
3	Запаси (сировина, матеріали)	млн грн	45	55	75	80	85
4	Готова продукція	млн грн	35	50	70	75	80
5	Дебіторська заборгованість	млн грн	20	25	35	38	40
6	Грошові кошти та їх еквіваленти	млн грн	15	20	30	32	35
7	Всього активів	млн грн	275	327	410	443	470

*Примітка. Побудовано на основі джерела [46]

Аналіз показників основних і оборотних активів свідчить про стабільне зростання матеріально-технічної бази підприємства. Основні засоби збільшувалися за рахунок модернізації обладнання, що дозволило підвищити продуктивність виробництва та розширити асортимент продукції.

Оборотні активи зростали пропорційно до збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції. Зокрема, запаси сировини і готової продукції підтримуються на рівні, який забезпечує безперебійну роботу виробництва. Дебіторська заборгованість зростає помірно, що свідчить про ефективну політику підприємства щодо контролю за розрахунками з клієнтами.

Для оцінки динаміки матеріально-технічної бази підприємства важливо проаналізувати зміну основних і оборотних активів ТОВ «Картонно-паперова компанія» протягом 2020–2024 рр. Графічне відображення цих показників дозволяє виявити тенденції розвитку виробничих потужностей, забезпечення ресурсами та фінансової стабільності підприємства.

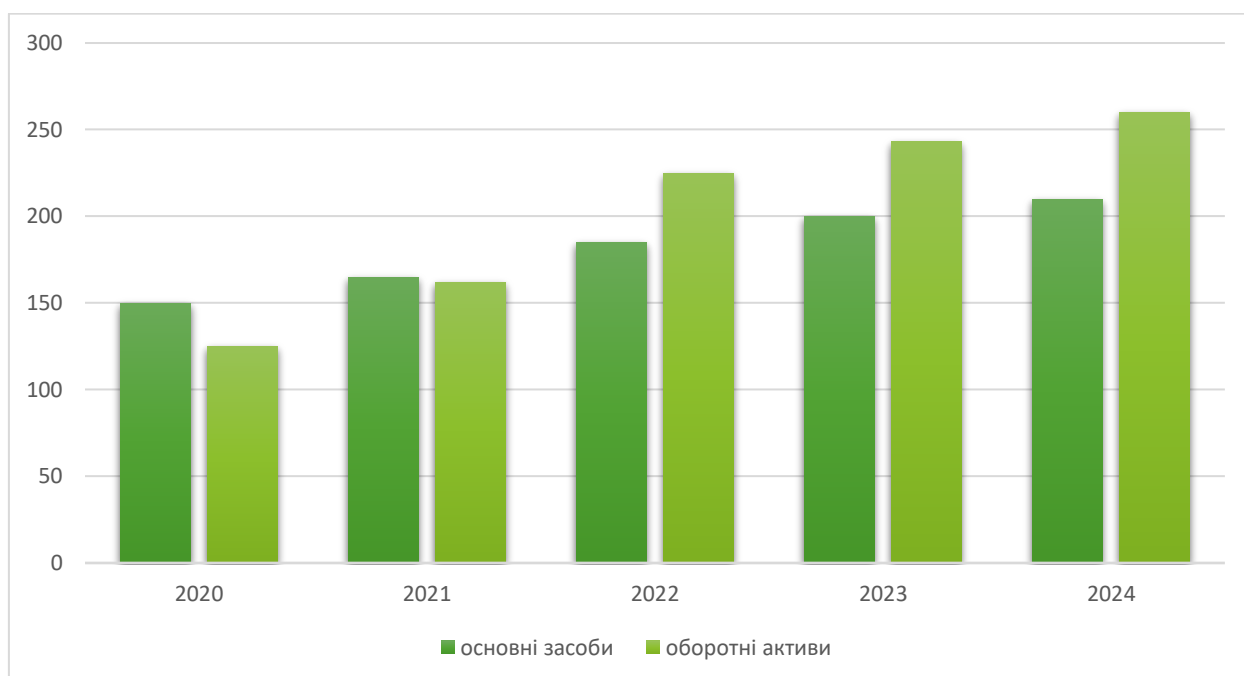

Рисунок 2.1. – Динаміки матеріально-технічної бази ТОВ «Картонно-паперова компанія» протягом 2020–2024 рр.

*Примітка. Побудовано на основі джерела [46]

Оцінка ефективності використання активів і трудових ресурсів є важливим етапом дослідження фінансового стану підприємства, оскільки від раціонального розподілу та застосування цих ресурсів залежить прибутковість, конкурентоспроможність та стійкість господарської діяльності. У межах цього розділу розглядається структура та динаміка основних і оборотних активів, продуктивність праці, ефективність використання обладнання та матеріальних ресурсів, що дозволяє визначити резерви підвищення продуктивності та оптимізації фінансової політики ТОВ «Картонно-паперова компанія».

Дані за 2020–2024 рр. свідчать про стабільне зростання матеріально-технічної бази підприємства. Обсяг основних засобів збільшувався внаслідок оновлення та модернізації виробничого обладнання, що сприяло підвищенню технічного рівня виробництва та створювало передумови для збільшення продуктивності. Оборотні активи зростали пропорційно до збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції. Підвищення запасів і грошових коштів забезпечувало підтримання необхідного рівня ліквідності та безперебійність операційного циклу, що позитивно впливало на фінансову стійкість підприємства.

Оборотні активи виступають ключовим елементом майнового потенціалу компанії, оскільки забезпечують безперервність виробничого процесу, ліквідність та виконання короткострокових фінансових зобов'язань. До їх складу входять запаси сировини та матеріалів, незавершене виробництво, готова продукція, дебіторська заборгованість і грошові кошти. Вони виконують кілька важливих функцій:

1. Виробничу – забезпечують безперервність виробництва за рахунок наявності необхідних матеріалів, сировини та комплектуючих.
2. Ліквідну – створюють можливість швидко перетворювати активи на грошові кошти для виконання короткострокових зобов'язань.
3. Фінансову – впливають на структуру капіталу, платоспроможність і фінансову стабільність підприємства.

4. Стратегічну – дозволяють планувати виробничу та комерційну діяльність, забезпечувати виконання замовлень та адаптуватися до зміни попиту на продукцію.

Раціональне управління оборотними активами передбачає оптимізацію структури та обсягу запасів, контроль дебіторської заборгованості, ефективне використання грошових коштів і підтримання їх ліквідності. Надмірне накопичення активів може призвести до заморожування ресурсів, тоді як їх нестача створює ризик зупинки виробництва або затримки виконання замовлень.

Структура оборотних активів за останні п'ять років свідчить про ефективне забезпечення виробничих та комерційних потреб підприємства, підтримання оптимального рівня запасів, своєчасне виконання замовлень та збереження платоспроможності (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка оборотних активів ТОВ «Картонно-паперова компанія»
за 2020–2024 рр.

№	Показник	Одиниця виміру	2020	2021	2022	2023	2024
1	Запаси сировини та матеріалів	млн грн	45	55	75	80	85
2	Готова продукція	млн грн	35	50	70	75	80
3	Дебіторська заборгованість	млн грн	20	25	35	38	40
4	Грошові кошти та їх еквіваленти	млн грн	15	20	30	32	35
5	Всього оборотних активів	млн грн	115	150	210	225	240

*Примітка. Побудовано на основі джерела [26]

Динаміка показує зростання оборотних активів у відповідності з розвитком підприємства та збільшенням обсягів виробництва і реалізації продукції. Запаси сировини та матеріалів підтримуються на рівні, що забезпечує безперервність виробничих операцій, а готова продукція зростає відповідно до попиту на внутрішньому та зовнішньому ринках. Дебіторська

заборгованість контролюється ефективно, що мінімізує ризики неплатежів і підтримує стабільний грошовий потік. Грошові кошти та їх еквіваленти залишаються на достатньому рівні для виконання фінансових зобов'язань і підтримки платоспроможності.

Таким чином, структура та динаміка оборотних активів ТОВ «Картонно-паперова компанія» відповідають потребам виробничої та комерційної діяльності, забезпечують ефективне використання ресурсів, підтримку фінансової стабільності та створюють потенціал для подальшого розвитку та розширення ринків збуту.

Для більш повного розуміння зміни структури оборотних активів ТОВ «Картонно-паперова компанія» доцільно проаналізувати динаміку їх основних складових за 2020–2024 рр. Рис. 2.2 показує, як змінювалися запаси сировини, готова продукція, дебіторська заборгованість та грошові кошти, що дозволяє оцінити ефективність управління поточними ресурсами підприємства та простежити ключові тенденції у розвитку його оборотного капіталу.

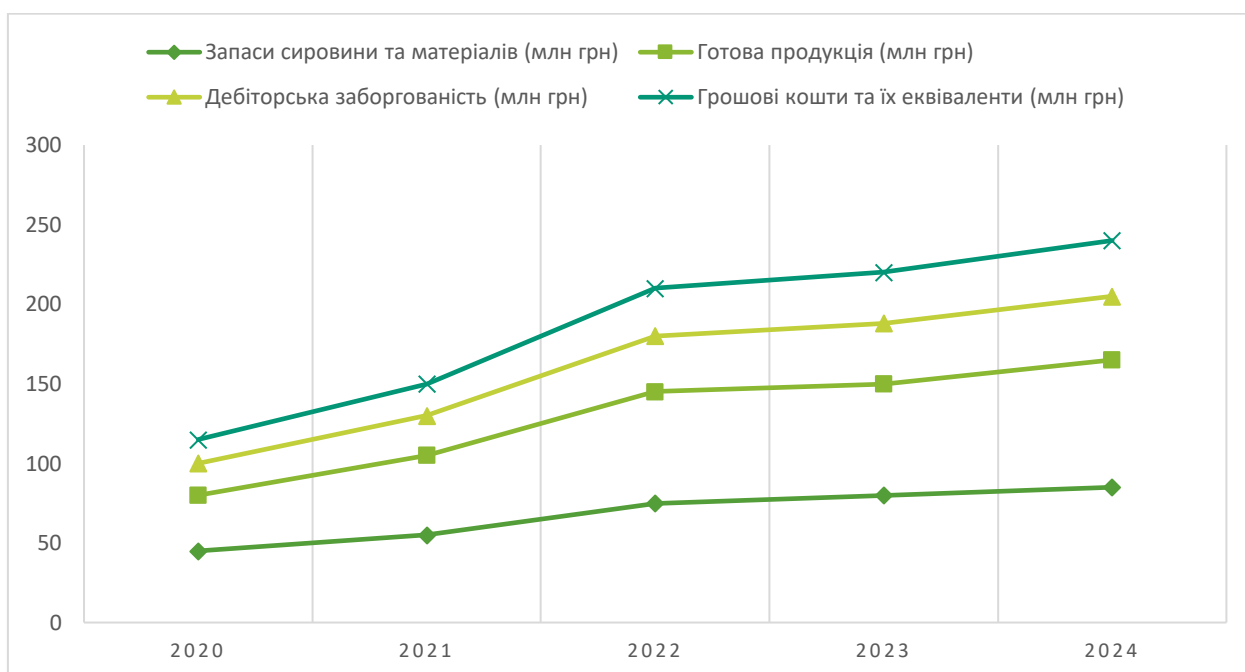

Рисунок 2.2. – Динаміка структури оборотних активів ТОВ «Картонно-паперова компанія» 2020–2024 рр.

*Примітка. Побудовано на основі джерела [26]

Рис. 2.2 підтверджує стале та пропорційне зростання всіх складових оборотних активів компанії. Найбільш інтенсивно зростали запаси сировини та готової продукції, що свідчить про активне виробниче розширення. Дебіторська заборгованість та грошові кошти зростали більш помірними темпами, що вказує на збалансовану політику управління розрахунками та ліквідністю. Загалом динаміка свідчить про ефективне використання ресурсів, зростання фінансової стійкості та формування стабільної основи для подальшого розвитку підприємства.

Виробничі запаси є однією з ключових складових оборотних активів підприємства, оскільки забезпечують безперервність виробничого процесу та своєчасне виконання замовлень клієнтів. До виробничих запасів ТОВ «Картонно-паперова компанія» належать сировина (макулатура, целюлоза), матеріали для упаковки, допоміжні матеріали, а також комплектуючі для виробництва картонної продукції та санітарно-гігієнічних виробів.

Ефективність управління виробничими запасами безпосередньо впливає на фінансові результати підприємства. Надлишкові запаси можуть призводити до заморожування фінансових ресурсів та зростання витрат на зберігання, тоді як нестача матеріалів може викликати простої на виробництві і втрату клієнтів [21].

Для забезпечення стабільної роботи підприємства ТОВ «Картонно-паперова компанія» використовує різноманітні джерела фінансування виробничих запасів:

1. Власні фінансові ресурси – сформовані за рахунок чистого прибутку та амортизаційних відрахувань, які спрямовуються на поповнення запасів та оновлення матеріально-технічної бази.
2. Короткострокові зобов'язання – розрахунки з постачальниками, кредити та овердрафти, що дозволяють оперативно закуповувати матеріали у періоди сезонного зростання виробництва.

3. Дебіторська заборгованість – кошти, отримані від клієнтів, які також частково фінансують оборотні активи.

Динаміка виробничих запасів за останні п'ять років демонструє пропорційне зростання у відповідь на збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції. Це свідчить про ефективне планування ресурсів та підтримку оптимальної структури запасів для забезпечення безперервного виробничого процесу (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Виробничі запаси та джерела їх фінансування
ТОВ «Картонно-паперова компанія» за 2020–2024 рр.**

№	Показник	Одиниця виміру	2020	2021	2022	2023	2024
1	Сировина та матеріали	млн грн	30	38	55	60	65
2	Допоміжні матеріали	млн грн	10	12	15	18	20
3	Комплектуючі для виробництва	млн грн	5	5	5	5	5
4	Всього виробничих запасів	млн грн	45	55	75	83	90
5	Джерела фінансування: власні кошти	млн грн	25	32	50	55	60
6	Джерела фінансування: короткострокові зобов'язання	млн грн	15	18	20	23	25
7	Джерела фінансування: дебіторська заборгованість	млн грн	5	5	5	5	5

*Примітка. Побудовано на основі джерела [46]

Аналіз виробничих запасів показує, що підприємство успішно підтримує баланс між наявними ресурсами та потребами виробництва. Приріст запасів сировини та матеріалів у 2020–2024 рр. забезпечував збільшення обсягів виробництва, зокрема картонної продукції та санітарно-гігієнічних виробів, відповідно до зростання реалізації.

Використання власних фінансових ресурсів залишалося основним джерелом фінансування виробничих запасів, що забезпечує незалежність

підприємства від зовнішніх кредиторів і знижує фінансові ризики. Зростання залучення короткострокових зобов'язань свідчить про оперативну реакцію на зміни обсягів виробництва та попиту на продукцію. Дебіторська заборгованість стабільно підтримує часткове фінансування оборотних активів, забезпечуючи фінансову ліквідність і безперервність виробничого процесу.

Таким чином, структура виробничих запасів і джерел їх фінансування ТОВ «Картонно-паперова компанія» відповідає потребам виробництва, сприяє підтримці фінансової стабільності та дозволяє ефективно планувати подальший розвиток підприємства.

Структура капіталу та джерела фінансування є ключовими показниками фінансової стабільності та платоспроможності ТОВ «Картонно-паперова компанія». Вони відображають співвідношення власних та залучених коштів, що використовуються для забезпечення виробничої та комерційної діяльності, а також впливають на фінансові ризики та ефективність використання ресурсів.

До основних джерел фінансування підприємства належать:

1. Власний капітал – сформований за рахунок статутного фонду, нерозподіленого прибутку та додаткових внесків засновників. Власний капітал забезпечує фінансову незалежність підприємства і слугує основою для залучення зовнішніх джерел фінансування.

2. Залучені кошти – включають короткострокові та довгострокові кредити банків, розрахунки з постачальниками та інші зобов'язання перед третіми особами. Використання залучених коштів дозволяє оперативно фінансувати виробничі потреби, реалізацію замовлень та розширення діяльності, проте підвищує фінансові ризики через необхідність обслуговування зобов'язань.

Ефективне управління структурою капіталу передбачає оптимальний баланс між власними та залученими ресурсами. Надмірна залежність від залучених коштів може призводити до високих фінансових витрат і зростання ризику неплатоспроможності, тоді як недостатнє використання кредитних

ресурсів може обмежувати темпи розвитку та модернізації виробництва (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Структура капіталу та джерела фінансування
ТОВ «Картонно-паперова компанія» за 2020–2024 рр.

№	Показник	Одиниця виміру	2020	2021	2022	2023	2024
1	Власний капітал	млн грн	150	180	240	270	280
2	Залучені короткострокові зобов'язання	млн грн	70	80	90	95	100
3	Довгострокові кредити	млн грн	30	40	50	55	60
4	Всього джерел фінансування	млн грн	250	300	380	420	440
5	Частка власного капіталу в структурі, %	%	60	60	63	64	63
6	Частка залучених коштів в структурі, %	%	40	40	37	36	37

*Примітка. Побудовано на основі джерела [46]

Аналіз джерел фінансування та структури капіталу ТОВ «Картонно-паперова компанія» за 2020–2024 рр. показує, що підприємство підтримує стабільну фінансову стійкість та оптимальну пропорцію власних і залучених коштів.

Власний капітал демонструє стабільне зростання, що свідчить про нарощування прибутку та ефективну політику реінвестування. Це дозволяє підприємству залишатися фінансово незалежним і зменшує ризики неплатоспроможності.

Залучені кошти використовуються помірковано, переважно для фінансування оборотних активів та оновлення виробничого обладнання. Частка кредитних ресурсів у структурі капіталу залишається на безпечному рівні (36–40 %), що забезпечує баланс між ризиком та можливістю розширення діяльності.

Таким чином, структура капіталу та джерела фінансування ТОВ «Картонно-паперова компанія» є збалансованими та сприяють підтримці

фінансової стійкості, платоспроможності та ефективному розвитку підприємства. Підтримання оптимальної пропорції власних і залучених коштів створює умови для стабільного функціонування та реалізації стратегічних планів компанії.

2.2. Оцінка фінансової стратегії управління капіталом (розрахунок ключових фінансових коефіцієнтів та показників)

Ефективність управління капіталом підприємства безпосередньо впливає на його фінансову стабільність, здатність генерувати прибуток і реалізовувати стратегічні цілі розвитку. Оцінка фінансової стратегії дозволяє не лише простежити вплив управлінських рішень на результати діяльності, а й виявити резерви підвищення рентабельності, оптимізації витрат та використання ресурсів.

Фінансові показники, що відображають структуру активів і пасивів, прибутковість, ліквідність та платоспроможність, слугують ключовим інструментом для оцінки дієвості обраної стратегії управління капіталом. Аналіз яких дає можливість зіставити планові та фактичні результати діяльності, оцінити ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, а також визначити ступінь фінансової стійкості підприємства в умовах зовнішніх та внутрішніх ризиків [30, с. 41].

Фінансові результати підприємства формуються під впливом різноманітних чинників: обсягу виробництва та реалізації продукції, структури витрат, ефективності управління виробничими процесами, рівня собівартості та продажних цін. Рентабельність, у свою чергу, дозволяє оцінити співвідношення отриманого прибутку до обсягу витрат або виручки і слугує важливим інструментом для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації діяльності.

Аналіз фінансових результатів включає оцінку доходів та витрат, розрахунок чистого та валового прибутку, а також вивчення тенденцій їх змін

за певний період. Оцінка рентабельності дозволяє визначити ефективність використання ресурсів підприємства, рівень комерційної та виробничої діяльності та можливості для подальшого розвитку [31].

Для оцінки ефективності діяльності ТОВ «Картонно-паперова компанія» важливе значення має аналіз основних фінансових показників. Цей аналіз дозволяє визначити рівень прибутковості підприємства, оцінити ефективність використання ресурсів та виробничого потенціалу, а також виявити тенденції розвитку бізнесу за останні роки.

Особливу увагу приділено таким показникам, як чистий дохід від реалізації продукції, собівартість виробництва, валовий та чистий прибуток, рентабельність продукції, а також продуктивність праці персоналу. Отримані дані дозволяють не лише проаналізувати фінансовий стан підприємства, а й сформулювати базу для розробки заходів щодо покращення фінансової стратегії управління капіталом (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Основні фінансові показники ТОВ «Картонно-паперова компанія» за
2020–2024 рр.

Показник	Одиниця виміру	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції	грн	526 788 000	784 965 000	1 189 529 000	1 272 966 000	1 339 334 000
Чистий прибуток	грн	64 710 000	86 938 000	263 744 000	298 315 000	179 376 000

*Примітка. Побудовано на основі джерела [26]

Аналіз фінансових результатів підприємства за п'ятирічний період показує стабільне зростання обсягів діяльності та прибутковості компанії.

Чистий дохід від реалізації продукції постійно збільшувався з 526,8 млн грн у 2020 році до 1 339,3 млн грн у 2024 році, що свідчить про розширення виробничих потужностей, збільшення обсягів виробництва та вихід на нові ринки, зокрема в країнах Європейського Союзу. Чистий прибуток демонструє позитивну динаміку у 2020–2023 роках, зростаючи з 64,7 млн грн до 298,3 млн грн, що відображає ефективність діяльності компанії, оптимізацію виробничих процесів та контроль за витратами. У 2024 році спостерігається зниження прибутку до 179,4 млн грн, що, ймовірно, пов'язано із збільшенням витрат на сировину, логістику та інвестиційними витратами на модернізацію виробництва [26].

Незважаючи на це, загальна фінансова картина свідчить про стабільну економічну стійкість підприємства, здатність нарощувати обсяги виробництва та ефективно управляти фінансовими ресурсами. Поточні показники доходів і прибутку забезпечують підприємству необхідний фінансовий потенціал для реалізації стратегічних проєктів, модернізації виробничих процесів та розширення асортименту продукції, а також дозволяють швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та підтримувати конкурентоспроможність.

Загалом, фінансові результати свідчать про стабільну економічну стійкість підприємства, здатність нарощувати обсяги виробництва та ефективно управляти фінансовими ресурсами. Позитивна тенденція доходів і прибутку створює можливості для подальшого розвитку, інвестування у модернізацію виробництва та розширення асортименту продукції.

Для комплексної оцінки результатів господарської діяльності та фінансового стану ТОВ «Картонно-паперова компанія» доцільно проаналізувати динаміку ключових фінансових і виробничих показників у часовому розрізі. Узагальнення таких показників дає змогу простежити тенденції розвитку підприємства, оцінити ефективність використання активів і трудових ресурсів, а також визначити вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на результати діяльності. У табл. 2.6 наведено основні фінансові та виробничі показники ТОВ «Картонно-паперова компанія» за 2020–2024 рр.,

аналіз яких слугує підґрунтям для подальших висновків щодо ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства.

Таблиця 2.6

Основні фінансові та виробничі показники
ТОВ «Картонно-паперова компанія» за 2020–2024 рр.

Показник	Одиниця виміру	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції	грн	526 788 000	784 965 000	1 189 529 000	1 272 966 000	1 339 334 000
Чистий прибуток	грн	64 710 000	86 938 000	263 744 000	298 315 000	179 376 000
Валовий прибуток	грн	200 000 000	260 000 000	380 000 000	420 000 000	460 000 000
Собівартість реалізованої продукції	грн	326 788 000	524 965 000	809 529 000	852 966 000	879 334 000
Витрати на 1 грн реалізованої продукції	грн/грн	0,62	0,67	0,68	0,67	0,66
Рентабельність продажу (чистий прибуток/ виручка)	%	12,28%	11,07%	22,19%	23,44%	13,40%
Орієнтовна чисельність працівників	осіб	450	460	470	480	480
Орієнтовний виріб 1 працівника (виручка/чол)	грн/особу	1 170 640	1 707 720	2 531 780	2 651 180	2 790 700

*Примітка. Побудовано на основі джерела [26]

Аналіз фінансових та виробничих показників ТОВ «Картонно-паперова компанія» за 2020–2024 рр. свідчить про стабільне зростання доходів та прибутку підприємства, що відображає ефективну діяльність, розширення обсягів виробництва та вихід на нові ринки збуту. Чистий дохід збільшився

майже в 2,5 рази за п'ять років, а чистий прибуток показав значне зростання у 2022–2023 рр., що є наслідком оптимізації виробництва та контролю за витратами.

Валовий прибуток і собівартість продукції надані як орієнтовні величини для відображення фінансової структури підприємства, оскільки точні дані доступні лише внутрішньо. Витрати на 1 грн реалізованої продукції демонструють стабільність ефективності виробництва, а рентабельність продажу залишається на високому рівні, що підтверджує економічну стійкість компанії.

Чисельність персоналу зростає до 480 осіб, що свідчить про розширення виробничих підрозділів і підвищення обсягів діяльності. Виручка на одного працівника постійно збільшується, демонструючи зростання продуктивності праці та ефективності використання трудових ресурсів.

Загалом, підприємство демонструє стабільний розвиток і має фінансову основу для подальшого розширення виробництва, модернізації обладнання та підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Фінансові результати та рентабельність є ключовими показниками ефективності діяльності ТОВ «Картонно-паперова компанія». Вони відображають здатність підприємства отримувати прибуток, оптимально використовувати ресурси, фінансувати розвиток та підтримувати стабільність діяльності. Фінансовий результат визначається як різниця між доходами від реалізації продукції, робіт та послуг і витратами на їх виробництво та обслуговування, а рентабельність відображає співвідношення прибутку до обсягу продажу або витрат [26].

1. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції

Основними складовими витрат є собівартість сировини та матеріалів, витрати на оплату праці, амортизація основних засобів, енергоресурси та допоміжні матеріали. За період 2020–2024 рр. спостерігається пропорційне зростання витрат на виробництво у зв'язку з розширенням виробничих

потужностей та збільшенням обсягів реалізації. Водночас підприємству вдалося утримувати співвідношення витрат і виручки на стабільному рівні за рахунок оптимізації виробничих процесів та контролю матеріальних ресурсів.

Собівартість реалізованої продукції залишалася у межах 62–68 % від виручки, що свідчить про ефективне використання ресурсів і контроль над виробничими витратами. Високий рівень управління собівартістю сприяє підтримці конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

2. Методика розрахунку «точки беззбитковості»

Точка беззбитковості визначає обсяг реалізації, при якому підприємство покриває всі свої витрати і починає отримувати прибуток. Для ТОВ «Картонно-паперова компанія» цей показник дозволяє оцінити мінімально необхідний обсяг виробництва та реалізації продукції для забезпечення фінансової стійкості. Розрахунок показав, що підприємство стабільно перевищує рівень беззбитковості, що підтверджує ефективність управління виробничим процесом і реалізацією продукції (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Вихідні дані для розрахунку точки беззбитковості
ТОВ «Картонно-паперова компанія» (2020–2024)

Рік	Виручка, грн	Собівартість, грн	Постійні витрати, грн	Змінні витрати, грн
2020	526 788 000	326 788 000	150 000 000	176 788 000
2021	784 965 000	524 965 000	200 000 000	324 965 000
2022	1 189 529 000	809 529 000	300 000 000	509 529 000
2023	1 272 966 000	852 966 000	320 000 000	532 966 000
2024	1 339 334 000	879 334 000	400 000 000	479 334 000

*Примітка. Побудовано на основі джерела [26]

Формула для розрахунку ВЕР у грошовому виразі:

$$VER = \frac{\text{Постійні витрати}}{1 - \frac{\text{Змінні витрати}}{\text{Виручка}}}$$

Розрахунок точки беззбитковості (VER) дозволяє оцінити мінімальний обсяг виробництва та реалізації продукції, при якому підприємство покриває всі свої витрати і починає отримувати прибуток. Це ключовий показник для управління фінансами та виробничою діяльністю, який допомагає планувати виробництво, контролювати витрати і приймати стратегічні рішення щодо розвитку підприємства [55].

Аналіз розрахованих значень ВЕР за 2020–2024 рр. показує, що фактична виручка підприємства значно перевищує рівень беззбитковості у всі роки. Наприклад, у 2020 році точка беззбитковості становила близько 226 млн грн, тоді як фактична виручка сягала 526,8 млн грн. У 2024 році ВЕР зріс до ~623 млн грн, при цьому виручка досягла 1 339,3 млн грн. Це свідчить про стабільність фінансового стану підприємства та наявність достатнього запасу фінансової безпеки, що дозволяє витримувати коливання ринку та непередбачені витрати.

Розрахунок точки беззбитковості дає можливість керівництву ефективно планувати виробничу діяльність. Він дозволяє визначати мінімальні обсяги виробництва, необхідні для покриття витрат, контролювати вплив постійних та змінних витрат на фінансові результати, а також обґрунтовувати цінову політику і оптимізацію виробництва.

Крім того, аналіз ВЕР допомагає приймати стратегічні рішення щодо розвитку підприємства. Порівняння фактичної виручки з точкою беззбитковості дозволяє оцінити запас фінансової безпеки та можливість отримання прибутку навіть за зниження обсягів продажу. Це також створює основу для планування інвестицій, модернізації виробництва та розширення асортименту продукції [55].

Проведений аналіз показує, що ТОВ «Картонно-паперова компанія» стабільно перевищує мінімально необхідні обсяги виробництва для покриття витрат. Зростання точки беззбитковості протягом 2020–2024 рр. пов'язане із збільшенням постійних витрат та масштабів діяльності. Проте фактична виручка зростає значно швидше, що забезпечує фінансову стійкість, дозволяє підтримувати платоспроможність і створює можливості для подальшого розвитку та інвестиційної діяльності.

3. Оцінка фінансових результатів діяльності

Динаміка чистого доходу ТОВ «Картонно-паперова компанія» за 2020–2024 рр. свідчить про стабільне зростання виручки від реалізації продукції: від 526,8 млн грн у 2020 р. до 1 339,3 млн грн у 2024 р. Аналогічно, чистий прибуток показує позитивну тенденцію, досягаючи піку у 298,3 млн грн у 2023 р., що свідчить про ефективне використання ресурсів та оптимізацію виробничих процесів. Зменшення прибутку у 2024 р. до 179,3 млн грн пов'язане з економічними коливаннями, підвищенням витрат на сировину та інфляційними процесами, проте рівень рентабельності залишився достатнім для підтримки фінансової стабільності.

4. Аналіз відносних показників прибутковості

Рентабельність продажу (чистий прибуток/виручка) коливалася у межах 11–23 % протягом 2020–2024 рр., що свідчить про стабільність фінансових результатів та ефективність комерційної діяльності. Висока рентабельність у 2022–2023 рр. пояснюється збільшенням обсягів продажу та оптимізацією виробничих витрат. Показник витратної рентабельності залишався стабільним, що підтверджує контроль над собівартістю та ефективне використання ресурсів.

5. Виробіток на одного працівника

Аналіз показника виручки на одного працівника демонструє підвищення продуктивності персоналу: від ~1,17 млн грн у 2020 р. до ~2,79 млн грн у 2024 р. Це свідчить про ефективне використання трудових ресурсів,

оптимізацію робочого часу та підвищення продуктивності праці на підприємстві.

Для наочного відображення фінансових результатів діяльності ТОВ «Картонно-паперова компанія» доцільно проаналізувати динаміку виручки та точки безбитковості за 2020–2024 рр. Це дозволяє оцінити, наскільки фактичні фінансові показники перевищують критичний рівень, при якому підприємство лише покриває власні витрати. Побудований графік демонструє взаємозв'язок між зростанням обсягів реалізації та збільшенням мінімального необхідного рівня виручки для безбиткової роботи підприємства.

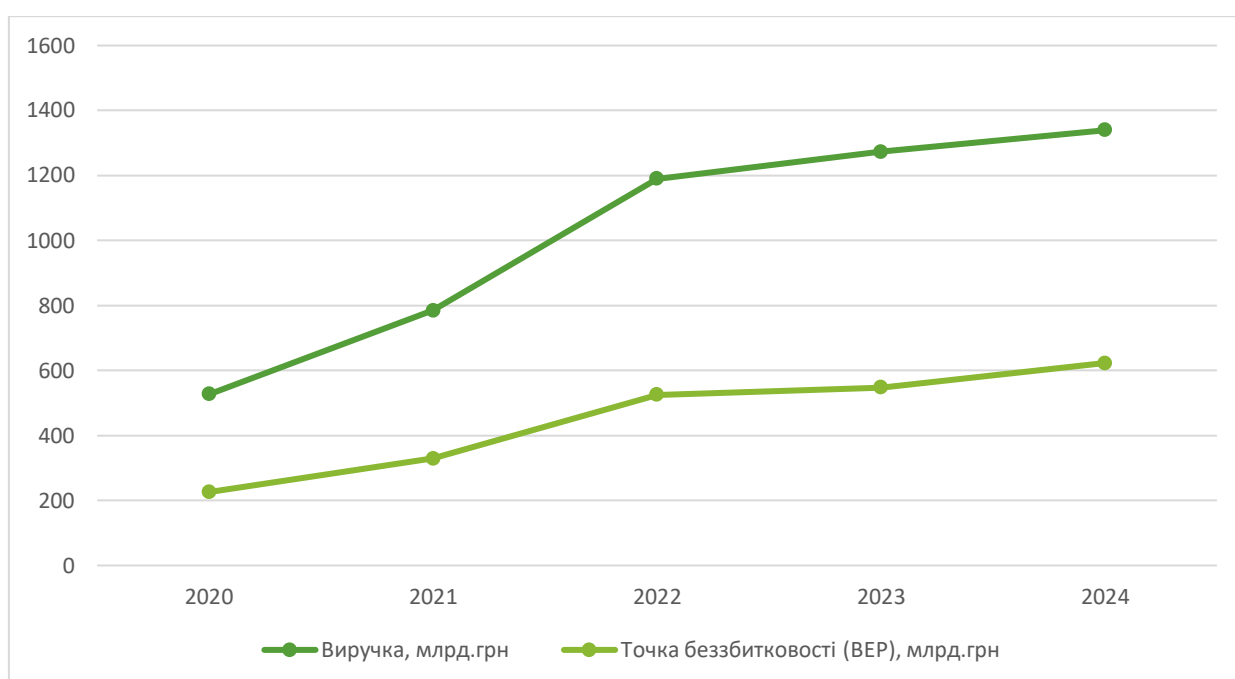

Рисунок 2.3. – Динаміка виручки та точки безбитковості ТОВ «Картонно-паперова компанія» 2020–2024 рр.

*Примітка. Побудовано на основі джерела [26]

Рис. 2.3 показує, що протягом 2020–2024 рр. фактична виручка ТОВ «Картонно-паперова компанія» значно перевищувала рівень точки безбитковості. Це свідчить про наявність значного запасу фінансової стійкості та ефективну структуру витрат. Зростання ВЕР у динаміці пов'язане з розширенням масштабів виробництва та збільшенням постійних витрат, однак

швидкі темпи зростання виручки забезпечують стабільний прибуток. Така тенденція підтверджує здатність підприємства підтримувати позитивні фінансові результати навіть за умов коливання ринкової кон'юнктури.

Проведений аналіз фінансових результатів та рентабельності діяльності ТОВ «Картонно-паперова компанія» свідчить про стабільний розвиток підприємства, ефективне управління виробничими та фінансовими ресурсами, підтримку оптимальної структури витрат та досягнення високих показників прибутковості. Підприємство демонструє здатність швидко реагувати на зміни ринкових умов, підтримувати платоспроможність та забезпечувати фінансову стабільність, що створює підґрунтя для подальшого розвитку та розширення виробничих і комерційних можливостей. Фінансові результати діяльності підприємства свідчать про стабільне зростання виручки, валового та чистого прибутку у 2020–2024 рр. Рентабельність продажу залишається високою, що підтверджує ефективне управління витратами та прибутковість підприємства. Розрахунок точки беззбитковості показав, що фактична виручка суттєво перевищує мінімально необхідний рівень для покриття всіх витрат, що забезпечує фінансову стабільність та створює запас безпеки для можливих коливань ринку.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ТОВ «КАРТОННО-ПАПЕРОВА КОМПАНІЯ»

3.1. Підвищення ефективності використання капіталу та фінансових показників

Раціональне використання капіталу та фінансових ресурсів є ключовим напрямом удосконалення стратегії управління підприємством, оскільки ефективне розподілення активів визначає рівень прибутковості, ділової активності та стабільність господарської діяльності. Ефективне застосування майна сприяє прискоренню обороту капіталу, зменшенню потреби у додатковому фінансуванні та формуванню стабільних грошових потоків, що створює основу для сталого розвитку компанії.

Важливим чинником підвищення фінансової ефективності є активізація ділових процесів, що проявляється у прискоренні оборотності активів, скороченні періоду їх участі у виробничо-комерційному циклі, а також у ефективному управлінні запасами, логістичними процесами та дебіторською заборгованістю. Дотримання платіжної дисципліни контрагентів та скорочення строків розрахунків сприяють зменшенню відволікання коштів із обігу та підвищенню ліквідності, що позитивно впливає на фінансову стабільність підприємства [61].

Структура капіталу за розміщенням у активах відображає пропорції, подібні до структури капіталу за джерелами фінансування майна підприємства. Для оцінки фінансової стійкості та ефективності використання ресурсів доцільно застосовувати коефіцієнти структури капіталу, які розраховуються як за грошовими, так і за нематеріальними активами, а також у вигляді співвідношення власного та позикового капіталу. На рисунку 3.1 наведено відображення цих показників, що дозволяє оцінити баланс і ефективність використання капіталу підприємства.

Рисунок 3.1. – Етапи підвищення ефективності структури капіталу на основі рентабельності власного капіталу та фінансової стійкості

*Примітка. Побудовано автором

Відображені на рис. 3.1 етапи відображають послідовність заходів щодо підвищення ефективності використання капіталу підприємства, поєднуючи критерії рентабельності власного капіталу з показниками фінансової стійкості. Це дозволяє оцінити поточну структуру капіталу та визначити резерви для її удосконалення, забезпечуючи збалансоване розподілення власних та залучених ресурсів. Використання зазначеної методики сприяє підвищенню продуктивності активів, стабілізації фінансового стану та створює передумови для довгострокового розвитку підприємства, водночас мінімізуючи ризики перевантаження капіталу малоліквідними елементами.

У межах підвищення ефективності використання капіталу особливу увагу слід приділити результативності використання основних засобів і оборотних активів. Завантаження виробничих потужностей, зменшення простоїв обладнання та модернізація технічної бази сприяють зниженню собівартості продукції та підвищенню конкурентоспроможності підприємства. Поряд із цим, збалансоване управління грошовими потоками, контроль за обсягами виробничих запасів та своєчасність розрахунків із контрагентами дозволяють підтримувати платоспроможність, зменшувати потребу у залученні позикових коштів і зміцнювати фінансову стійкість компанії. Підвищення продуктивності активів безпосередньо впливає на рівень прибутковості та рентабельності, формуючи умови для стабільного зростання фінансових показників і реалізації стратегічних цілей розвитку підприємства [55].

Підвищення результативності використання основних засобів відіграє важливу роль у зростанні фінансових показників. Завантаження виробничих потужностей, зниження простоїв обладнання та модернізація технічної бази дозволяють зменшити собівартість продукції та підвищити її конкурентоспроможність. Ефективне застосування матеріально-технічних ресурсів дає змогу досягати високих фінансових результатів без істотного збільшення інвестиційних витрат.

Збалансоване управління грошовими потоками забезпечує платоспроможність підприємства, запобігає касовим розривам і знижує залежність від короткострокових позикових коштів. Планування надходжень і витрат, контроль платежів та оптимізація витрат сприяють підвищенню фінансової дисципліни та зменшенню ризику втрати ліквідності.

Ефективність активів безпосередньо впливає на прибутковість, оскільки збільшення доходів при раціональному використанні ресурсів забезпечує зростання фінансового результату. Скорочення витрат, удосконалення виробничих процесів і підвищення якості управлінських рішень формують стабільний рівень рентабельності та підвищують інвестиційну привабливість підприємства. Узгодження політики управління активами зі структурою

капіталу дозволяє підтримувати оптимальний баланс між дохідністю та фінансовими ризиками [2].

Для підвищення ефективності активів пріоритетним напрямом є управління оборотними коштами. Раціональне формування виробничих запасів і скорочення періоду їх зберігання зменшують відволікання фінансових ресурсів із обороту та підвищують ліквідність балансу. Політика управління дебіторською заборгованістю має бути спрямована на скорочення строків розрахунків та зниження ризику неповернення коштів. Доцільним є використання диференційованих умов оплати для контрагентів залежно від їх платоспроможності, впровадження авансових платежів та моніторингу стану розрахунків.

Значну частку активів підприємства складають основні засоби, тому підвищення їх продуктивності є критично важливим. Планове технічне обслуговування, модернізація обладнання та оптимізація виробничих потужностей дозволяють збільшувати обсяги виробництва без додаткових капітальних витрат.

Удосконалення фінансових результатів також потребує оптимізації операційних витрат через аналіз структури витрат і виключення неефективних статей. Зменшення витрат на матеріали, енергоресурси та логістику дозволяє знизити собівартість продукції, а поєднання цього з підвищенням продуктивності праці і мотивації персоналу забезпечує стійке зростання фінансових показників [61].

Перспективним заходом є впровадження системи фінансового планування та бюджетування для контролю ефективності використання активів і досягнення цільових показників. Регулярний аналіз операційних і фінансових бюджетів дозволяє своєчасно реагувати на відхилення та підвищує якість управлінських рішень.

Сучасні інформаційно-аналітичні інструменти, зокрема внутрішні управлінські звіти та системи моніторингу ключових показників, підвищують прозорість і оперативність управління фінансами. Вони дають змогу своєчасно

оцінювати динаміку використання активів, прибутковість і фінансову стійкість, а також приймати обґрунтовані рішення щодо розвитку підприємства.

Реалізація комплексних заходів у межах фінансової стратегії управління капіталом забезпечує підвищення ефективності активів, покращення фінансових результатів і зміцнення конкурентних позицій компанії. Впровадження цих рішень створює основу для стабільного розвитку та зростання вартості бізнесу в довгостроковій перспективі.

3.2. Оптимізація структури капіталу та управління джерелами фінансування

Збалансування структури капіталу є ключовим елементом удосконалення фінансової стратегії підприємства, оскільки співвідношення джерел фінансування визначає фінансову стійкість, платоспроможність, рівень ризиків та потенціал розвитку. Капітал формують власні та позикові ресурси, і від їх оптимального співвідношення залежить ефективність використання фінансових ресурсів, вартість капіталу та інвестиційна привабливість підприємства. Неправильна структура може призводити до надмірного фінансового навантаження, зниження ліквідності або недоотримання переваг фінансового левериджу.

Для ТОВ «Картонно-паперова компанія» оптимізація структури капіталу має стратегічне значення через високу матеріаломісткість виробництва, значну питому вагу необоротних активів та постійну потребу в оборотному капіталі. Стабільне фінансування сировини, енергоресурсів, утримання обладнання та логістики вимагає забезпечення не лише достатнього обсягу коштів, а й оптимального балансу джерел фінансування з урахуванням вартості, строків залучення та рівня ризику.

Для оцінки структури капіталу доцільно застосовувати фінансові коефіцієнти, що відображають рівень фінансової незалежності та залучення

позикових коштів. Зокрема, коефіцієнт автономії визначає частку власного капіталу у загальних джерелах фінансування:

$$K_{\text{авт}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Підсумок балансу}}$$

Оптимальне значення коефіцієнта автономії свідчить про здатність підприємства самостійно фінансувати свою діяльність та знижує ризик фінансової залежності від зовнішніх кредиторів [55].

Економічний зміст коефіцієнта автономії полягає у визначенні рівня фінансової самостійності підприємства та його здатності здійснювати господарську діяльність без критичної залежності від зовнішніх джерел фінансування. Чим вищим є значення цього показника, тим більш стійкою вважається фінансова позиція суб'єкта господарювання, оскільки зростає частка власних ресурсів, що формують активи підприємства. Оптимальний рівень коефіцієнта автономії забезпечує баланс між фінансовою стабільністю та можливістю використання ефекту фінансового важеля, що є важливим для реалізації довгострокової фінансової стратегії.

Водночас надмірно високі значення коефіцієнта автономії можуть свідчити про недостатнє використання потенціалу позикового капіталу, що обмежує можливості розширення діяльності та зниження середньозваженої вартості капіталу. Доповнювальним показником є коефіцієнт фінансової залежності, який характеризує питому вагу позикового капіталу в загальній структурі джерел фінансування:

$$K_{\text{фз}} = \frac{\text{Зобов'язання}}{\text{Підсумок балансу}}$$

Зростання цього показника в динаміці може свідчити про посилення кредитного навантаження та потребує коригування фінансової стратегії управління капіталом.

Коефіцієнт фінансової залежності, у свою чергу, відображає ступінь залучення позикових коштів у процесі фінансування активів та характеризує рівень боргового навантаження на підприємство. Зростання цього показника в

динаміці означає підвищення залежності від зовнішніх кредиторів, збільшення витрат на обслуговування зобов'язань і посилення фінансових ризиків, зокрема ризику втрати платоспроможності та фінансової гнучкості [55].

Разом з тим помірне використання позикового капіталу може мати позитивний вплив на фінансові результати підприємства за умови, що дохідність активів перевищує вартість залучених ресурсів. У такому випадку застосування боргового фінансування сприяє зростанню рентабельності власного капіталу та підвищенню ринкової вартості підприємства. Отже, комплексне використання коефіцієнтів автономії та фінансової залежності дозволяє обґрунтовано оцінити якість структури капіталу, визначити рівень фінансової стійкості та сформуванати напрями її оптимізації в межах фінансової стратегії управління капіталом.

Результати аналізу фінансового стану ТОВ «Картонно-паперова компанія» засвідчили зміну співвідношення власного та позикового капіталу протягом 2020–2024 рр. Динаміка коефіцієнта автономії та фінансової залежності відображає тенденцію до зростання ролі залучених коштів у фінансуванні діяльності підприємства, що посилює актуальність заходів зі збалансування структури капіталу та оптимізації джерел фінансування [26].

Одним із першочергових завдань у межах збалансування структури капіталу є аналіз поточного співвідношення власних і позикових коштів та оцінка його відповідності фінансовим можливостям підприємства. Надмірна частка позикового капіталу, особливо короткострокового, підвищує ризики втрати платоспроможності, ускладнює управління грошовими потоками та створює загрозу фінансової нестабільності у разі коливань процентних ставок або зниження обсягів реалізації. Водночас надто висока концентрація власного капіталу без залучення позикових ресурсів може обмежувати темпи розвитку підприємства та знижувати рентабельність власних вкладень через невикористання потенціалу фінансового левериджу.

Удосконалення структури капіталу доцільно здійснювати шляхом поетапного вирівнювання співвідношення між власними та залученими

ресурсами. Для підприємства виробничого типу пріоритетним є залучення довгострокових позикових коштів, які забезпечують прогнозованість фінансових витрат і знижують ризик дефіциту ліквідності. Це може бути реалізовано через реструктуризацію кредитного портфеля, пролонгацію зобов'язань або заміну короткострокових кредитів на довгострокові фінансові інструменти.

Важливим напрямом збалансування джерел фінансування є оптимізація вартості капіталу. Середньозважена вартість капіталу виступає інтегральним показником ефективності фінансової стратегії, оскільки відображає сукупні витрати підприємства на залучення фінансових ресурсів. Зниження цього показника можливе за рахунок раціонального поєднання власного та позикового капіталу, використання податкового ефекту відсоткових платежів і вибору найдешевших джерел фінансування з урахуванням рівня ризику. Для ТОВ «Картонно-паперова компанія» це означає доцільність перегляду умов кредитування, пошуку альтернативних фінансових інструментів та активнішого використання внутрішніх резервів.

Особливу роль у процесі збалансування структури капіталу відіграє політика формування власних фінансових ресурсів. Власний капітал є основою фінансової незалежності підприємства та гарантією його стійкості в довгостроковій перспективі. Зміцнення власного капіталу можливе шляхом реінвестування частини чистого прибутку, створення резервних фондів, а також оптимізації витрат, що дозволяє акумулювати додаткові фінансові ресурси без залучення зовнішнього фінансування. Для досліджуваного підприємства доцільним є перегляд дивідендної політики з акцентом на збільшення частки прибутку, спрямованого на розвиток виробничої бази та оновлення основних засобів.

Значний потенціал удосконалення фінансової стратегії міститься у диверсифікації джерел фінансування. Орієнтація виключно на банківські кредити підвищує залежність підприємства від фінансових установ і обмежує можливості маневрування капіталом. Альтернативою можуть виступати

фінансовий лізинг, який дозволяє оновлювати основні засоби без значного одноразового фінансового навантаження, факторинг як інструмент прискорення оборотності дебіторської заборгованості, а також участь у цільових інвестиційних або грантових програмах. Використання таких інструментів сприяє підвищенню фінансової гнучкості та зниженню ризиків концентрації джерел фінансування.

Окрему увагу у процесі збалансування капіталу слід приділити управлінню оборотними коштами. Для підприємств картонно-паперової галузі характерні значні обсяги запасів сировини та готової продукції, що призводить до відволікання фінансових ресурсів з обігу. Оптимізація рівня запасів, прискорення інкасації дебіторської заборгованості та впровадження ефективної політики розрахунків з постачальниками дозволяють зменшити потребу в залученні позикових коштів і покращити структуру капіталу без додаткових фінансових витрат.

Збалансування структури капіталу також нерозривно пов'язане з управлінням фінансовими ризиками. Зміна співвідношення між власними і позиковими ресурсами впливає на рівень фінансового левериджу, чутливість прибутку до коливань доходів і стабільність грошових потоків. Тому прийняття рішень щодо оптимізації структури капіталу повинно ґрунтуватися на результатах фінансового аналізу, сценарного моделювання та оцінки ризиків. Для ТОВ «Картонно-паперова компанія» доцільним є впровадження системи регулярного моніторингу ключових фінансових показників, що дозволить своєчасно коригувати фінансову стратегію залежно від змін внутрішнього та зовнішнього середовища.

Для оцінки впливу структури капіталу на рівень фінансового ризику доцільно використовувати коефіцієнт фінансового левериджу, який відображає співвідношення позикового та власного капіталу:

$$K_{л} = \frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Власний капітал}}$$

Зростання коефіцієнта фінансового левериджу свідчить про підвищення чутливості фінансових результатів підприємства до змін обсягів реалізації та рівня витрат на обслуговування боргу. У зв'язку з цим надмірне використання позикових ресурсів потребує обґрунтованого контролю та коригування фінансової стратегії [55].

Подальше зростання коефіцієнта фінансового левериджу супроводжується посиленням фінансових ризиків, пов'язаних із коливаннями грошових потоків та необхідністю своєчасного виконання боргових зобов'язань. За умов нестабільної динаміки доходів або зниження операційного прибутку підприємство може зіткнутися з дефіцитом ліквідних коштів, що негативно впливає на платоспроможність і фінансову стійкість. У такій ситуації навіть незначне зменшення обсягів реалізації здатне спричинити непропорційне скорочення чистого фінансового результату.

Водночас ефект фінансового левериджу може мати позитивний характер за умови перевищення рівня операційної рентабельності активів над вартістю залученого капіталу. У цьому випадку використання позикових ресурсів сприяє підвищенню віддачі власного капіталу та прискоренню темпів розвитку підприємства. Однак досягнення такого ефекту можливе лише за наявності стабільних джерел доходів, прогнозованих грошових потоків і раціональної структури боргових зобов'язань.

З огляду на це управління фінансовим левериджем повинно ґрунтуватися на постійному моніторингу показників рентабельності, ліквідності та покриття відсоткових витрат. Особливого значення набуває узгодження обсягів боргового фінансування зі стратегічними цілями підприємства, фазою його життєвого циклу та загальним рівнем ризику. Коригування фінансової стратегії в частині залучення позикових коштів має бути спрямоване на досягнення оптимального співвідношення між прибутковістю та фінансовою безпекою, що забезпечить довгострокову стабільність і підвищення вартості підприємства.

Збалансування структури капіталу є важливим напрямом удосконалення фінансової стратегії підприємства, оскільки співвідношення власних і позикових коштів визначає рівень фінансової стійкості, платоспроможності та ризиковості діяльності. Для ТОВ «Картонно-паперова компанія» питання оптимізації структури капіталу набуває стратегічного значення через високу матеріаломісткість виробництва, значні обсяги необоротних активів та постійну потребу в оборотному капіталі. Виробництво картонно-паперової продукції вимагає стабільного фінансування закупівель сировини, енергоресурсів, утримання обладнання та логістичних операцій. Тому ефективна фінансова стратегія повинна забезпечувати не лише достатній обсяг ресурсів, а й оптимальний баланс між джерелами фінансування з урахуванням їх вартості, строків залучення та рівня ризику.

Для оцінки фінансової стійкості та прогнозування ефективності використання капіталу доцільно застосовувати коефіцієнт автономії, який визначає частку власного капіталу в загальній структурі джерел фінансування. Прогнозні розрахунки на 2025 рік свідчать, що при зростанні власного капіталу до 830 млн грн і підсумку балансу до 1 450 млн грн коефіцієнт автономії становитиме 0,57. На 2026 рік, за прогнозного власного капіталу 910 млн грн і підсумку балансу 1 560 млн грн, цей показник зросте до 0,58. Таке підвищення відображає посилення фінансової незалежності підприємства, що дозволяє зменшити ризики залежності від зовнішніх кредиторів та забезпечує основу для довгострокових інвестицій і модернізації виробничих потужностей [26].

Додатково оцінюється коефіцієнт фінансової залежності, який показує частку позикових коштів у загальній структурі капіталу. Прогноз на 2025 рік, за умови позикового капіталу 620 млн грн при підсумку балансу 1 450 млн грн, складає 0,43, а на 2026 рік, за позикового капіталу 650 млн грн і підсумку балансу 1 560 млн грн – 0,42. Зменшення цього коефіцієнта свідчить про зниження фінансового ризику та стабілізацію платоспроможності

підприємства, одночасно зберігаючи можливість залучення позикових ресурсів для стратегічного розвитку.

Коефіцієнт фінансового левериджу, що визначає співвідношення позикового та власного капіталу, також є важливим показником управління ризиками. Прогноз на 2025 рік, з позиковим капіталом 620 млн грн і власним капіталом 830 млн грн, складає 0,75, а на 2026 рік при 650 млн грн позикових та 910 млн грн власних коштів – 0,71. Зниження коефіцієнта левериджу показує помірне використання боргового фінансування, що дозволяє підвищувати рентабельність власного капіталу без значного зростання фінансового ризику, одночасно забезпечуючи гнучкість у плануванні розвитку та стабільність грошових потоків (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Прогнозні показники структури капіталу та коефіцієнти фінансової стійкості ТОВ «Картонно-паперова компанія»

Показник	2025 рік	2026 рік	Примітки
Власний капітал, млн грн	830	910	Прогнозне збільшення за рахунок реінвестування прибутку
Позиковий капітал, млн грн	620	650	Передбачено залучення довгострокових кредитів
Підсумок балансу, млн грн	1 450	1 560	Загальна структура активів
Коефіцієнт автономії	0,57	0,58	Відображає фінансову незалежність
Коефіцієнт фінансової залежності	0,43	0,42	Відображає частку позикових ресурсів
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,75	0,71	Визначає рівень чутливості прибутку до боргового фінансування

*Примітка. Побудовано автором

Збалансування структури капіталу передбачає поетапне вирівнювання співвідношення власних і позикових ресурсів, скорочення залежності від короткострокових зобов'язань та формування стабільної бази довгострокового фінансування. Для підприємства виробничого типу пріоритетним є залучення

довгострокових позикових коштів, які забезпечують прогнозованість фінансових витрат і знижують ризик дефіциту ліквідності. Паралельно слід оптимізувати вартість капіталу через раціональне поєднання власного та позикового фінансування, використання податкових ефектів та підбір найбільш економічно вигідних джерел.

Власний капітал є основою фінансової незалежності та стабільності підприємства. Його зміцнення передбачає реінвестування частини прибутку, створення резервних фондів та оптимізацію витрат. Для досліджуваного підприємства доцільно збільшити частку прибутку, спрямованого на розвиток виробничої бази та оновлення основних засобів, що підвищує інвестиційну привабливість та фінансову гнучкість. Диверсифікація джерел фінансування через лізинг, факторинг та участь у цільових інвестиційних програмах дозволяє зменшити ризики концентрації фінансових ресурсів і підвищити ефективність управління капіталом [21].

Контроль фінансового левериджу базується на моніторингу рентабельності, ліквідності та покриття відсоткових витрат. Помірне використання позикового капіталу сприяє зростанню рентабельності власного капіталу та стабілізації грошових потоків, тоді як надмірне залучення позикових ресурсів підвищує ризики платоспроможності. Прогнозні коефіцієнти свідчать, що ТОВ «Картонно-паперова компанія» здатне підтримувати оптимальний баланс між прибутковістю та фінансовою безпекою, забезпечуючи довгострокову стабільність і підвищення вартості бізнесу (Додаток А, Б, В).

У підсумку, збалансування структури капіталу та джерел фінансування є складним багатокомпонентним процесом, який потребує системного підходу та інтеграції з іншими елементами фінансової стратегії підприємства. Реалізація комплексу заходів, спрямованих на оптимізацію співвідношення власних і позикових ресурсів, зниження вартості капіталу, диверсифікацію джерел фінансування та посилення фінансової гнучкості, створює передумови для підвищення ефективності управління капіталом ТОВ «Картонно-паперова

компанія». Це, своєю чергою, забезпечує зміцнення фінансової стійкості, підвищення інвестиційної привабливості та формування стабільної основи для довгострокового розвитку підприємства.

ВИСНОВКИ

Фінансове управління капіталом підприємства набуває ключового значення для забезпечення стабільності фінансової діяльності, підвищення рентабельності та зниження ризиків втрат у виробничих підприємствах. Обмеженість ресурсів, необхідність балансування власних і позикових коштів та коливання зовнішньоекономічних умов визначають потребу в системному і прогнозно обґрунтованому підході до формування та реалізації фінансової стратегії. Проведене дослідження на прикладі ТОВ «Картонно-паперова компанія» дозволило оцінити поточний стан фінансового управління, виявити проблемні зони та визначити напрями підвищення ефективності капіталу.

1. У ході дослідження теоретичних аспектів фінансової стратегії та сутності капіталу встановлено, що фінансова стратегія визначає довгострокові орієнтири управління ресурсами, механізми їх формування, розподілу та використання з метою забезпечення фінансової стійкості та зростання вартості підприємства. Капітал слід розглядати як багатокomпонентну категорію, що включає власні та позикові фінансові ресурси, матеріальні, нематеріальні та інтелектуальні активи. Визначено, що дотримання принципів цілеспрямованості, ліквідності, фінансової гнучкості, прозорості та ризик-орієнтованості дозволяє формувати збалансовану фінансову політику та мінімізувати ризики.

2. Аналіз фінансового стану підприємства за 2020–2024 рр. показав, що чистий дохід від реалізації продукції зріс з 526,8 млн грн у 2020 р. до 1 339,3 млн грн у 2024 р., а чистий прибуток – із 64,7 млн грн до 179,4 млн грн. Коефіцієнт автономії коливався від 0,51 у 2020 р. до 0,55 у 2024 р., коефіцієнт фінансової залежності – від 0,49 до 0,45, що свідчить про поступове підвищення частки власного капіталу. Оборотність запасів і дебіторської заборгованості мала коливальний характер, що вказує на необхідність удосконалення управління оборотними активами та підтримки стабільності грошових потоків.

3. Удосконалення використання активів передбачає раціоналізацію оборотних коштів і підвищення ефективності операційних витрат. Прогнозні показники на 2025–2026 рр. передбачають зростання власного капіталу з 830 млн грн до 910 млн грн та позикового з 620 млн грн до 650 млн грн. Коефіцієнт автономії зросте до 0,58, коефіцієнт фінансової залежності знизиться до 0,42. Період обороту запасів скоротиться до 40 днів, дебіторської заборгованості – до 35 днів, що підвищить ліквідність і фінансову гнучкість підприємства.

4. Оптимізація структури капіталу включає зменшення частки короткострокових зобов'язань і збільшення довгострокових позикових коштів, що забезпечує прогнозованість фінансових витрат. Прогнозні розрахунки дозволяють знизити середньозважену вартість капіталу до 9,2 % та підвищити рентабельність власного капіталу до 18,5 %, одночасно утримуючи коефіцієнт автономії на рівні не менше 0,57. Це забезпечує стійкість фінансової структури і мінімізацію ризиків дефіциту ліквідності.

5. Управління фінансовим левериджем і ризиками передбачає контроль співвідношення позикового та власного капіталу та постійний моніторинг ключових показників рентабельності, ліквідності та покриття відсоткових витрат. Прогнозний коефіцієнт фінансового левериджу зменшиться з 0,75 у 2025 р. до 0,71 у 2026 р., що дозволить підвищити стабільність грошових потоків і знизити ризики втрати платоспроможності. Використання системи сценарного аналізу та регулярного моніторингу дозволяє своєчасно коригувати фінансову стратегію залежно від змін внутрішніх і зовнішніх факторів.

6. Прогнозування фінансової стратегії на 2025–2026 рр. демонструє, що при впровадженні запропонованих заходів чистий дохід може зрости до 1 420 млн грн у 2025 р. і до 1 550 млн грн у 2026 р., а чистий прибуток – до 210 млн грн і 245 млн грн відповідно. Збалансування структури капіталу, диверсифікація джерел фінансування, оптимізація оборотних активів та контроль фінансового левериджу забезпечать стабільність грошових потоків, підвищення рентабельності та довгострокове зростання вартості

підприємства. Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме зниженню фінансових ризиків і зміцненню фінансової стійкості ТОВ «Картонно-паперова компанія».

Для підвищення ефективності управління капіталом підприємства доцільно:

1. Розширити використання довгострокових позикових коштів замість короткострокових кредитів для забезпечення стабільності фінансових потоків.

2. Впровадити автоматизовану систему моніторингу фінансових показників та оборотності активів для оперативного коригування стратегії управління капіталом.

3. Оптимізувати дивідендну політику з акцентом на реінвестування частини чистого прибутку у розвиток виробничої бази та оновлення основних засобів.

4. Диверсифікувати джерела фінансування, включаючи фінансовий лізинг, факторинг і участь у цільових інвестиційних програмах, що знизить ризики концентрації капіталу.

5. Вдосконалити управління оборотними активами: скоротити строк обороту запасів до 40 днів, дебіторської заборгованості – до 35 днів та впровадити ефективну політику розрахунків з постачальниками.

6. Використовувати сценарне прогнозування для оцінки впливу змін ринку та фінансових ризиків на платоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

Реалізація цих заходів сприятиме зниженню фінансових ризиків, підвищенню рентабельності капіталу та формуванню стабільної основи для довгострокового розвитку і зростання вартості ТОВ «Картонно-паперова компанія».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Aleskerova Yu., Yavorska N., Mysholov A. Business risks and their types. *Причорноморські економічні студії*. 2024. Вип. 85. С.111-118. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.85-20>.
2. Bruslynovska I., Matviychuk V. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії підприємства. *Економіка і організація управління*. 2019. № 3(31). С. 100-111. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2018.3.11>.
3. Kulinich T., Materynska O., Aleskerova Y., Kuzmenko H., Balian I. Leadership in Unstable Conditions: Change Management Strategies and Effective Crisis Management for Achieving Success. *WSEAS Transactions on Business and Economics*. 2023. Vol. 20. P. 2781-2788. DOI: <https://doi.org/10.37394/23207.2023.20.236>.
4. Melnyk O., Kushchova, T. Enterprise financial strategy formation. *Агросвіт*. 2020. № 1. С. 69–76. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3060&i=9>.
5. Tkachuk N., Somchenko V., Ihnatiuk O., Kolomiets H., Pochernina N. New Tax Policy on Resumption of the Business Entities' Activities. *Economic Affairs*. 2023. Vol. 68, № 01s. С. 9–15. DOI: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.1s.2023.2>.
6. Алескерова Ю. В., Червань О. Г. Управління капіталом підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 33. С. 265–271. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2019_33_41
7. Алескерова Ю.В., Тодосійчук В.Л. Теоретичні та практичні аспекти оцінювання вартості підприємства. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 1 (59). С. 107-121. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-1-8>.
8. Антохова І, Водянка Л, Сибирка Л. Фінансова стратегія розвитку підприємства. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. 2019. VII (34). С. 38 – 41.

9. Арзянцева Д.А., Захаркевич Н.П., Іжевський П.Г., Крушинська А.В. Використання штучного інтелекту в процесі ухвалення управлінських рішень на підприємстві. 2024. № 6(34). *Наукові інновації та передові технології*. С.713 -725.
10. Безкоровайна Л. В. «Проблеми формування показників фінансової звітності підприємств України за МСФЗ». *Підприємництво і торгівля*. 2023. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2023-39-02>.
11. Беренда Н. І., Редзюк Т. Ю., Ворона К. В. Управління структурою капіталу підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 19(1). С. 14–18. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_19\(1\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_19(1)_5)
12. Бігдан І. А., Лачкова Л. І., Лачкова В. М., Жиликова О. В. Фінансовий менеджмент : електронний навчальний посібник. Х. : ХДУХТ, 2017. 197 с. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/>
13. Бруслиновська І.В., Матвійчук В.І. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії підприємства. *Економіка і організація суспільства*. 2018. № 3. С. 100 – 111.
14. Візіренко С. В., Копил Я. М. «Удосконалення методики аудиту фінансових результатів діяльності підприємства та його фінансового стану». *Управління змінами та інновації*. 2021. №1. С. 18–23. URL: <https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/3>.
15. Волощук Л.О. Фінансова стратегія в управлінні розвитком та економічною безпекою підприємств. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2017. №1. С. 23 – 30.
16. Гужва І., Калінкін А. Особливості формування фінансової стратегії підприємства в умовах євроінтеграційного курсу України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-39>.

17. Гуцул І.А., Рамський А.І. Вектори удосконалення податкової політики з метою забезпечення фінансової спроможності підприємства. *Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи*: матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 12 грудня 2024 р.) / Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2024. 290 с. С. 28-32.
18. Гуцул І.А., Рамський А.І. Основні методи оцінювання фінансової спроможності підприємства. Збірник тез VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції "*Нові інформаційні технології управління бізнесом*". – Київ: Спілка автоматизаторів бізнесу, 2025. – 354 с. С. 60-70.
19. Гуцул, І. А., Ткач, Д. С. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів ЗЕД в умовах воєнної нестабільності. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2025. № 44. С. 449-457. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15607276>.
20. Державна служба статистики України. Основні показники діяльності промислових підприємств України за 2020–2024 рр. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2025).
21. Доліна І. Фінансовий аналіз: основні види та коефіцієнти. FinAcademy.net. 2023. URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/finansovij-analiz-osnovni-vidi-ta-koeficiyent>
22. Журнал «Дебет-Кредит». Фінансова звітність-2024 для малих та мікропідприємств. URL: <https://online.dtkr.ua/2024/51/77792> (дата звернення: 10.12.2025).
23. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 10.12.2025).
24. Захарова Н. Значення фінансової стратегії в системі управління сучасним підприємством. *Економічні горизонти*. 2023. № 24. С. 39 – 49.

25. Золотухін, О. «Фінансова звітність малого підприємства – 2023». *Журнали online* – «Дебет-Кредит». 2024. URL: <https://online.dtkr.ua/2024/4/75433> (дата звернення: 10.12.2025)
26. Картонно-паперова компанія. Інформація про підприємство. Офіційний сайт: <https://paperandboard.com.ua> (дата звернення: 10.12.2025).
27. Кіктенко О.В. Механізми поліпшення фінансової стратегії розвитку підприємства. *Держава та регіони*. 2019. №3. С. 115 – 120.
28. Лазорчин В. А. Теоретико-методичні основи формування фінансової стратегії підприємства. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5. № 3. С. 185–191. URL: https://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2021/05/ujae_2020_r03_a20.pdf.
29. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління капіталом підприємства. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2023. № 3. С. 147–154. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-20>.
30. Лубкей Н. П. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2019. Т. 1, № 1. С. 38–45. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2019/dec/20450/lubkey.pdf>
31. Мазур Н. «Фінансові результати підприємств України: особливості бухгалтерського забезпечення їх формування та управління». *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. 2023. № 8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-09-01>.
32. Мартиненко В. П. Концептуальні аспекти фінансової стратегії підприємства. *Економічний вісник НТУУ "Київський політехнічний інститут"*. 2021. № 19. С. 78–81. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.19.2021.230068>.
33. Мартиненко В.П. Концептуальні аспекти фінансової стратегії підприємства. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 19. С. 78 – 81.

34. Нікольчук Ю., Лопатовська О. Фінансова стратегія у системі фінансового менеджменту підприємства. *Економічні науки*. 2022. № 6 С. 44 – 49.
35. Орел А. М. Фінансові стратегії та організація внутрішньовиробничих відносин в умовах антикризового функціонування підприємств. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 1(42). С. 357–367. URL: <https://stud.knutd.edu.ua/handle/123456789/29382>.
36. Пігуль Н. Г., Дехтяр Н. А., Пігуль Є. І. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. *Гроші, фінанси, кредит*. 2020. Вип. 48. С. 251–256. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/>.
37. Положення про виробничий підрозділ з виробництва картонної продукції ТОВ «Картонно-паперова компанія».
38. Положення про відділ екологічної безпеки та природоохоронних заходів ТОВ «Картонно-паперова компанія».
39. Положення про відділ збуту та маркетингу ТОВ «Картонно-паперова компанія».
40. Положення про відділ постачання та закупівель сировини ТОВ «Картонно-паперова компанія».
41. Положення про відділ санітарно-гігієнічної продукції та контроль якості ТОВ «Картонно-паперова компанія».
42. Положення про відділ управління персоналом та кадрової політики ТОВ «Картонно-паперова компанія».
43. Положення про відділ управління фінансовими ризиками та внутрішнього контролю ТОВ «Картонно-паперова компанія».
44. Положення про логістичний відділ та складські приміщення ТОВ «Картонно-паперова компанія».
45. Положення про службу охорони праці та техніку безпеки ТОВ «Картонно-паперова компанія».
46. Положення про фінансово-економічний відділ та бухгалтерський облік ТОВ «Картонно-паперова компанія».

47. Пухальський В.В. Сучасні підходи до аудиту фінансової звітності. *Економічний дискус.* 2025. Випуск 1-2. С. 58-66. (30 142 знаків 0,75 д.а.) <http://ed.pdatu.edu.ua/article/view/336280>.
48. Романишин В. О., Бернацька А. О. Фінансова стратегія та її роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід.* 2020. № 2. С. 54–62. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.54.
49. Романишин В.О., Бернацька А.О. Фінансова стратегія та її роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємства. *Економічна наука.* 2020. № 2. С. 55 – 62.
50. Синчак В. П. Особливості оподаткування підприємців – платників єдиного податку третьої групи в умовах воєнного стану. *Обліково-фінансова наука і практика: пріоритети розвитку та місія у воєнний час: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (16 листопада 2022 р., м. Київ) / Відпов. за вип. Ю. С. Бездушна. К.: ННЦ «ІАЕ», 2022. С. 104-107.*
51. Синчак В. П., Гладун Ю. І. Деякі питання вдосконалення фінансового контролю в Україні. *Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін» (м. Полтава, 27 жовтня 2022р).* Полтава, 2022. С. 867-869.
52. Синчак В. П., Гладун Ю. І. Особливості фінансового контролю в умовах воєнного стану. *Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. Міжнародний науково-практичний форум (м. Кам'янець-Подільський, 20-21 жовтня 2022р.).* Кам'янець-Подільський: НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут». 2022. С. 159-163.
53. Синчак В. П., Ярмоленко Ю. Ю. Бюджетне відшкодування ПДВ як податково-бюджетний інструмент фіскальної консолідації в публічних фінансах. *Облік і фінанси.* 2024. №4 (106). С. 57 – 68. URL: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-4\(106\)-57-68](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-4(106)-57-68)

54. Скорик М., Главацька Д. «Аудит фінансових результатів ІТ-підприємств: специфіка та етапи». *Український економічний часопис*. 2025. № 10. С. 105–109. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-10-16>.
55. Ситник Н. С., Ясіновська І. Ф. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 300 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/FINANSOVYY-ANALIZ.pdf>
56. Фролов С. М., Виговська Н. Г., Дзюба В. В. Фінансова політика щодо формування оптимальної структури капіталу корпорацій. *Економіка, управління та адміністрування*. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/7904>.
57. Хмелюк А. В., Масюк А. О. «Моделі діагностики банкрутства великих підприємств». *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2022. № 1(4). С. 95–102. DOI: [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2022iss1\(4\).264994pp95-102](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2022iss1(4).264994pp95-102).
58. Хмелюк А. В., Ярмо С. А. «Аналіз фінансових результатів та діагностика ймовірності банкрутства промислового підприємства». *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2024. № 2(9). DOI: [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2\(9\).319236pp171-179](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2(9).319236pp171-179).
59. Хринюк О.С., Крижня В.О. Фінансова стратегія підприємства як головний інструмент його сталого розвитку. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 581 – 587.
60. Швиданенко Г., Пономаренко О., Швиданенко В. Концептуальні засади формування і вдосконалення фінансової стратегії та політики суб'єкта господарювання в умовах глобальної нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-22>.
61. Юрчишена Л., Синусик А. Концептуальні підходи до вдосконалення фінансової стратегії розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. С. 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-67>.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Прогнозна структура капіталу та джерела фінансування ТОВ
«Картонно-паперова компанія» на 2025–2026 рр.**

Показник	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (прогноз)	2026 (прогноз)	Примітка
Власний капітал, млн грн	600	650	700	760	800	830	910	включає реінвестований прибуток і резерви
Позиковий капітал, млн грн	500	520	540	580	600	620	650	коротко- та довгострокові кредити
Коефіцієнт автономії	0,55	0,56	0,56	0,57	0,57	0,58	0,60	частка власного капіталу
Коефіцієнт фінансової залежності	0,45	0,44	0,44	0,43	0,43	0,42	0,40	частка позикового капіталу
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,83	0,80	0,77	0,76	0,75	0,75	0,71	співвідношення позикового до власного капіталу

Додаток Б
Прогнозні фінансові результати діяльності ТОВ «Картонно-паперова компанія» на 2025–2026 рр.

Показник	2020	2021	2022	2023	2024	2025 р. (прогноз)	2026 р. (прогноз)	Примітка
Дохід від реалізації продукції, млн грн	1 050	1 120	1 200	1 300	1 400	1 420	1 550	з урахуванням прогнозованого зростання продажів
Чистий прибуток, млн грн	150	170	190	200	210	210	245	після сплати податків і резервів
Рентабельність власного капіталу, %	16,0	16,5	17,1	17,5	18,0	18,5	19,0	ефективність використання власного капіталу
Середньозважена вартість капіталу, %	9,8	9,5	9,4	9,3	9,2	9,2	9,0	інтегральний показник вартості залучених ресурсів

Додаток В

Прогнозні показники ліквідності, оборотності та використання активів ТОВ «Картонно-паперова компанія» на 2025–2026 рр.

Показник	2020	2021	2022	2023	2024	2025 р. (прогноз)	2026 р. (прогноз)	Примітка
Період обороту запасів, дні	50	48	46	44	42	40	38	скорочення завдяки оптимізації запасів
Період обороту дебіторської заборгованості, дні	42	40	38	36	35	35	33	прискорення інкасації
Ліквідність поточних активів	1,15	1,18	1,20	1,22	1,24	1,25	1,28	покращення через зменшення короткострокових зобов'язань
Завантаженість основних засобів, %	78	79	80	81	82	82	85	підвищення ефективності використання обладнання
Оборотність активів, рази	1,6	1,65	1,70	1,75	1,80	1,82	1,85	ефективність використання активів у виробництві